

Viestintäalan koulutus ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakoulusektorilla

Koulutuksen alkutilakartoitukset

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
YRITYSTOIMINNAN TUTKIMUS- JA KOULUTUSKESKUS
MEDIARYHMÄ
SARI STENVALL-VIRTANEN & NINA OLIN
JOULUKUU 2004

1. LÄHTÖKOHTIA JA YHTEENVETOA.....	3
2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA	9
3. VIESTINTÄALAN KOULUTUS AMMATILLISELLA TOISELLA ASTEELLA JA NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄSSÄ	12
3.1 Viestintä- ja graafisen alan ammatillisen toisen asteen peruskoulutuksen volyymi	15
3.2 Näyttötutkintojärjestelmä	19
3.3 Kansanopistot	20
4. VIESTINNÄN KOULUTUS AMMATTIKORKEAKOULUISSA	23
4.1 Viestintäalan ammattikorkeakoulutuksen volyymi.....	25
5. VIESTINTÄTIETEIDEN KOULUTUS YLIOPISTOISSA	30
5.1 Viestintäalan yliopistokoulutuksen volyymi.....	34
LÄHTEET.....	37
LIITTEET	39

1. LÄHTÖKOHTIA JA YHTEENVETOA

Tämä raportti on tehty osana *Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet* –tutkimushanketta. Tutkimuksen tehtävänä on arvioida Suomen viestintäalan koulutusta ja ennakoita alan työvoimatilannetta vuosiin 2010-2020. Tutkimus koskee viestintäalan tutkimuksiin johtavaa koulutusta ammatilliselta toiselta asteelta yliopistotasolle saakka. Pääasiassa Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) rahoittama ja opetusministeriön hallinnoima hanke käynnistyi keväällä 2004, ja sen loppuraportti valmistuu vuoden 2006 alussa.

Tutkimuksen toteuttajana on Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos yhteistyössä Turun kauppakorkeakoulun Mediaryhmän kanssa. Lisäksi tutkimushankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa ovat mukana Jyväskylän yliopiston Viestinnän laitos sekä viestinnän koulutusta antavista ammattikorkeakouluista Arcada-Nylands svenska YH ja Turun Diakonia-ammattikorkeakoulu DIAK. Edellä mainittujen lisäksi hankkeen ohjausryhmässä ovat mukana opetusministeriön, Suomen Journalistiliiton, Viestintätyönantajien, Yleisradion ja viestinnän toisen asteen ammatillisen koulutuksen edustajat.

Raportin kirjoittajina ja sen pohjana olevien selvityksen tekijöinä ovat Turun kauppakorkeakoulun Mediaryhmän tutkijat Nina Olin ja Sari Stenvall-Virtanen¹. Raportin muokkaukseen ja vähäisiltä osin oppilaitoksia koskeneiden tietojen täydentämiseen ovat osallistuneet hankkeen projektipäällikkö Pentti Raittila ja tutkimusapulainen Anne Rask Tampereen yliopiston tiedotusopin laitokselta.

Hankkeen taustalla on viestintäalan järjestöjen, monien oppilaitosten sekä erityisesti viranomaisten keskuudessa virinnyt huolestuneisuus alan koulutuksen määrän ja laadun sekä tulevaisuuden viestintäammattien tarpeen kohtaamisesta. Huolen perustana on viestintäalan koulutuksen nopea kasvu 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa². Mahdollinen ylikoulutus tai koulutuksen sisältöjen väärä painottuminen synnyttää kustannuksia ja vaikeuttaa koulutuksesta valmistuvien nuorten työllistymistä.

Viestintäalan koulutuksen kasvuun ovat vaikuttaneet muun muassa ennusteet viestintäalan työvoimatarpeen kasvusta. Esimerkiksi 1990-loppupuolelta 2000-luvun alkuun digitaalitekniikan odotettiin moninkertaistavan radio- ja televisiokanavien määrän, mikä puolestaan kasvattaisi audiovisuaalisen median ja multimedian työpaikkojen määrää. Samanaikaisesti kulttuurisen sisältötuotannon tehtävien odotettiin lisäävän alan osaajien tarvetta. Sen sijaan kirjapaino- ja graafisen kustannusalan työllisten määrän arvioitiin hieman pienentyvän. Nämä tekijät vaikuttivat siihen, että viestintä- ja kuvataidealan (nykyisin viestintä ja informaatiotieteet) ammatillista peruskoulutusta ja ammattikorkeakoulutusta haluttiin hieman lisätä.³

¹ Tämän yhteenvetoraportin pohjana on Sari Stenvall-Virtasen laatimat ammattikorkeakoulujen viestintäkoulutusta koskeva raportti (http://www.cult.tpu.fi/lehdistotiedotteet/VIESTINNAN_KO_AMK_RAPORTTI_UUSI.pdf) sekä toisen asteen koulutusta ja yliopistojen viestinnän opetusta koskevat laajemmat raportit.

² Ks. Hanhijoki et al. 169-170

³ Autio et al. 1999., [://www.oph.fi/page.asp?path=1,443,3086,3087,3093,3184](http://www.oph.fi/page.asp?path=1,443,3086,3087,3093,3184) (Luettu 12.11.2004)

Viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut huolta niin viestintäammattilaisten koulutuksen puutteesta kuin liikakoulutuksestakin. Tämän tutkimushankkeen lähtökohtana ei ole sen paremmin liikakoulutuksen kuin koulutusvajauksenkaan todistaminen, vaan viestintäammattien tulevaisuuden näkymien aikaisempaa kokonaisvaltaisempi kartoittaminen.

Tutkimus- ja tilastotieto viestintäalan koulutuksesta ovat puutteellista ja osin ristiriitaista⁴. Syinä tähän ovat muun muassa viestintäalan määrittelyn epämääräisyys sekä nopeasti laajentuneen koulutuksen nimikkeiden vaihtelevuus ja opetussisältöjen päällekkäisyys. Samoihin tehtäviin koulutetaan ihmisiä hyvin monilla nimikkeillä ja monilta koulutusväyliltä. Suurin ongelma on kuitenkin viestintäalan tulevaisuuden erityisen vaikea ennakoitavuus, mikä johtuu alan erityisestä herkkyydestä suhdannevaihteluille ja teknologille muutoksille.

Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet -hanke on osa laajaa koko suomalaista yhteiskuntaa koskevaa pyrkimystä sovittaa koulutuspaikkojen määrät työmarkkinoiden tarpeiden mukaisiksi 10-20 vuoden perspektiivillä. Suomessa on parhaillaan käynnissä kymmeniä valtakunnallisia ja alueellisia ennakointihankkeita⁵. Ennakoinnissa kaikkein varmimmin ennustettava osa-alue on väestökehitys: jo nyt tiedämme suhteellisen tarkasti vuonna 2020 koulutukseen tulevien ikäluokkien suuruudet, ja suhteellisen hyvin voidaan ennakoita myös väestön ikärakenne. Paljon epävarmempia ovat ennusteet viestinnän koulutuksesta, viestintäteknologian kehityksestä sekä globaalistumisen vaikutuksista viestintäalan työpaikkojen sijoittumiseen

Viestintäalan rajaus. Viestintäala voidaan rajata ja määritellä monin tavoin, ja erilaiset rajaukset vaikeuttavat ja sekoittavat koulutusta ja työmarkkinoita koskevien vertailujen tekemistä. Tässä tutkimuksessa keskitymme viestintäalan luovaan sisällöntuotantoon liittyviin ammatteihin ja niihin johtavaan koulutukseen. Analyysin kohteena ovat siis alla olevan nelikentän vasemmanpuoleisiin sarakkeisiin liittyvät ammatit ja niihin johtava koulutus⁶:

	viestintäammatit	muut ammatit
viestinnän toimiala	Esimerkiksi toimittaja, valokuvaaja, äänen tai valaisun ammattilainen mediayrityksessä	(talousjohtaja, sihteeri, siivooja mediayrityksessä)
muut toimialat	Esimerkiksi tiedottaja, graafikko tai multim mediasuunnittelija matkailuyrityksessä tai julkisella sektorilla jne.	(muut ammatit muilla toimialoilla)

⁴ Suhteellisen tuoreita, mutta vain rajattuihin viestinnän osa-alueisiin keskittyviä tutkimuksia ovat Viestintätieteiden valtakunnallisen yliopistoverkoston (2002) tekemä selvitys yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen journalismin ja joukkoviestinnän koulutusväylistä, Kuparin (2002) pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen kehityshankkeeseen liittynyt selvitys sekä Karhusen (2004) tutkimus viestintä- ja taidealalta työllistyneistä. Ks. myös Hansén (2000) ja Stenvall (2001).

⁵ Ks. <http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,443,3086,3987>

⁶ Viestintäammattien määritelmä Pentti Raittilan

Rajauksen perusteena on ammattitehtävän liittyminen viestintään, emmekä tarkastele viestintäalan yritysten henkilökuntaa ja työvoimatarvetta kokonaisuutena. Emme siis ole kiinnostuneita viestintäyritysten palveluksessa olevien konttorityöntekijöiden, siivoojien tai talousjohtajien koulutustarpeesta. Toisaalta tutkimuksen tavoitteena on tarkastella viestintäkoulutuksen saaneen työvoiman tarve julkisessa hallinnossa ja ei-viestintäalan yrityksissä.

Mitä sitten tarkoitetaan viestintäammateilla? Laajan määrittelyn mukaan lähes kaikki inhimillinen toiminta – esimerkiksi kaupankäynti, teatteriesitys tai opettaminen – on viestintää. Suppean määrittelyn mukaan viestintään luetaan lähinnä joukkoviestimien eli median kautta tapahtuva merkkien välityksellä tapahtuva vuorovaikutus. Oma viestintäammattien rajauksemme sijoittuu näiden ääripäiden väliin siten, että joukkoviestinnän lisäksi otamme huomioon yritysten ja yhteisöjen piirissä tapahtuvan sisäisen viestinnän.

Viestintäammattien ympärillä on ”harmaa vyöhyke”, johon sijoittuvat ammattitehtävät ja koulutus luetaan viestinnän piiriin vaihtelevasti tilanteen mukaan. ”Harmaan vyöhykkeen” rajapintoja ovat ainakin viestintäammattien suhde taideammatteihin, viestintäteknikkaan sekä liiketalouteen kuuluvaan markkinointiviestintään.

Selkeästi taiteelliseen ilmaisuun ja taideinstituutioihin liittyvät ammatit kuten kuvataiteilija, näyttelijä tai kirjailija jäävät rajauksessamme viestintäammattien ulkopuolelle. Taiteen ja viestinnän rajapinnalla on kuitenkin paljon ammatteja – esimerkiksi valokuvaaja, käsikirjoittaja, elokuvaohjaaja – joihin kouluttautuvat ihmiset voivat sijoittua joko taiteen tai viestinnän työtehtäviin. Vastaavasti tekniikan alalla on koulutuslinjoja, joista valmistuvat voivat sijoittua joko puhtaasti teknisiin tai viestinnän sisältöjä tuottaviin tehtäviin. Liiketaloudellisen koulutuksen puolella markkinointiviestintä mahdollistaa sijoittumisen mainos- tai muiden viestintäyritysten sisällöntuotantoa koskeviin ammatteihin.

Tässä raportissa ”harmaalta alueelta” on otettu mukaan viestinnän ja taiteen rajapinnalla olevia ammatteja ja koulutusväyliä sekä tekniikan alan koulutuksen piiriin kuuluvia graafisen teollisuuden ammatteja. Tekniikan alalta mukana ovat vain painoviestinnän ammatillinen peruskoulutus sekä ammattikorkeakoulujen viestintäteknikan linjat, kun taas yliopistotasoinen viestintäteknikan opetus on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Kaupallisen viestinnän koulutus ei ole lainkaan mukana tutkimuksessa.

Tutkimusaineistot. Tämän selvityksen tarkoituksena on toimia viestintäkoulutuksen volyymia koskevana tutkimuksen alkutilakartoituksena. Tässä vaiheessa siis ei arvioida viestintäalan opintojen sisältöä ja rakennetta.

Selvitys on tehty saatavilla olevan kirjallisen tiedon, tilastojen, tietokantojen sekä oppilaitoksille tehtyjen kyselyjen avulla. Selvityksessä kartoitettiin seuraavia asioita kultakin koulutustasolta⁷:

⁷ Oppilaitoskyselyjen avulla kartoitettiin myös niiden käytössä olevia resursseja, projektitoiminnan laajuutta sekä opettajakunnan koostumusta ja pätevyyttä. Kyselytutkimuksessa saatujen vastausten puutteiden ja yhteismitattomuuden vuoksi näitä tietoja ei ole otettu mukaan tähän kokoomaraporttiin.

- Oppilaitokset, niiden viestintään liittyvät koulutuslinjat ja tutkinnot sekä niiden maantieteellinen sijainti
- Koulutuksen volyymi
 - aloituspaikat
 - koulutukseen hakeneet ja koulutuksessa aloittaneet
 - opiskelijamäärät
 - suoritettut tutkinnot

Tilastoinnin ajankohdat ja luokittelut vaihtelevat, joten lähteestä riippuen tietojen välillä saattaa olla eroavaisuuksia. Esimerkiksi koulutuksen toteutuneet aloituspaikkamäärät eivät aina vastaa ennalta annettuja lukuja.

Oheisessa selvityksessä on käytetty pääasiassa Opetushallituksen ja Opetusministeriön tilastotietoja. Opetusministeriön AMKOTA- ja KOTA-tietokannat sekä Opetushallituksen OPTI-tietokanta tilastoista saa varsin vertailukelpoisia tietoja. Lisäksi selvityksessä on käytetty Tilastokeskuksen ja oppilaitosten omia tietoja. Jos selvityksen tiedoissa on virheitä tai väärinkäsityksiä, toivomme asianomaisten viestittävän niistä tutkimuksen tekijöille.

TIIVISTELMÄ TULOKSISTA

1990-luvun puolivälistä vuoteen 2004 mennessä viestintäalan koulutuspaikkojen määrä on yli kaksinkertaistunut. Kasvu on kuitenkin ollut hyvin erilaista eri oppilaitostasoilla ja eri koulutusohjelmissa. Voimakkainta kasvu on ollut toisen asteen ammatillisten oppilaitosten audiovisuaalisen viestinnän sekä ammattikorkeakoulujen viestinnän koulutusohjelmissa. Näiden osalta vertailukelpoista tilastointia vaikeuttaa 1990-luvulla tapahtunut oppilaitosten ja koulutusohjelmien nimikkeiden muuttuminen ammattikorkeakoulujen perustamisen myötä.

Yliopistotasaisen viestinnän koulutuksen aloituspaikkojen määrä on pysynyt ennallaan, keskimäärin alle 400 aloituspaikassa. Yliopistojen viestintäkoulutuksen vähäinen kasvu on tapahtunut erillisten maisteriohjelmien kautta. Viestintää voi opiskella yhdeksässä yliopistossa.

Ammattikorkeakoulujen viestinnän koulutusohjelmien aloituspaikkojen määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 1998 vuoteen 2004. Pääosin kasvu on tapahtunut siten, että yhä useammat ammattikorkeakoulut ovat ottaneet viestinnän koulutustarjontaansa: kun vuonna 1998 viestintää voi opiskella kymmenessä ammattikorkeakoulussa, vuonna 2004 aloituspaikkoja oli noin 870 yhteensä 18 ammattikorkeakoulussa.

Ammatillisen toisen asteen viestinnän koulutusohjelmissa (nykyisin audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto) aloituspaikkojen määrä on yli kymmenkertaistunut vuoden 1995 jälkeen (85 aloituspaikasta lähes 1.300 aloituspaikkaan). Koulutusjärjestelmän ja tutkintonimikkeiden muutos selittää pieneltä osin tämän

nopean kasvun.⁸ Viestintäalalla annetaan myös ammatti- ja erikoisammattitutkintoon johtavaa koulutusta, johon ilmoitettuja aloituspaikkoja oli syyskuussa 2004 vajaat 340.

Edellä kuvatut ammatillisen koulutuksen määrät koskevat kulttuurialan viestinnän koulutusta. Tekniikan alalla – graafisen alan ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä ammattikorkeakoulujen mediatekniikan koulutuksessa – kokonaiskasvu on ollut vähäistä. Ammattikorkeakoulujen mediatekniikan koulutuspaikat ovat hiukan lisääntyneet, ammatillisen toisen asteen koulutuspaikat puolestaan vähentyneet.

Ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikoista 10-20 prosenttia (tutkinnosta riippuen) on aikuiskoulutusta.

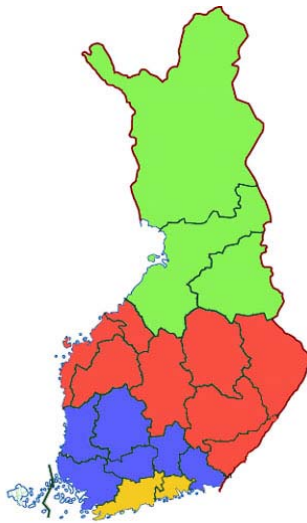
Suoritettut tutkinnot. Vuonna 2002 suoritettiin noin 2000 viestintäammatteihin johtavaa toisen asteen tai ylempää tutkintoa. Ammatillisessa nuorten peruskoulutuksessa suoritettiin noin 870 tutkintoa (sisältää viestintäalan ja graafisen alan; valtaosa viestintäalan ammatillisia perustutkintoja). Ammattikorkeakouluista valmistui 445 medianomia (AMK), ja yliopistotutkintoja suoritettiin 300. Lisäksi näyttötutkintojärjestelmästä valmistui noin 350 alan ammattilaista vuonna 2002. Aloituspaikkojen kasvun myötä voidaan olettaa, että tutkintojen määrä kasvaa tulevaisuudessa.

Koulutuksen alueellinen sijainti. Viestintäalan koulutusta annetaan maantieteellisesti laajalla alueella. Oppilaitoksia on Helsingistä Rovaniemelle ja Vaasasta Joensuuhun. Viestintäalan koulutus on kaikilla koulutusasteilla painottunut Etelä- ja Keski-Suomen kasvukeskusten läheisyyteen.

⁸ Opetusministeriön keväällä 2003 tekemällä päätöksellä kulttuurialan (sis. taidealan) toisen asteen ammatillinen koulutus kuuluu ns. rajoitettavan koulutuksen piiriin eli edellyttää tulevaisuudessa erillislupaa. Taideala sisältää taideteollisuuden, av-viestinnän, kuvataiteen, musiikin, teatterin ja tanssin.

Kuvio 1.1

Viestinnän koulutuksen nuorten aloituspaikat (ammatillinen 2.aste, AMK, yliopisto) alueittain vuonna 2004

ALUEET	Aloituspaiikat
Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi	356
Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa	683
Varsinais-Suomi, Satakunta, Kanta-Häme, Pirkanmaa, Päijät-Häme, ja Kymenlaakso	828
Uusimaa ja Itä-Uusimaa	962
Yhteensä	2.829

Koulutuksen suhde työvoimatarpeeseen. Tämän alkutilakartoituksen jälkeen tutkimushankkeessa tarkastellaan koulutuksesta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille sekä arvioidaan viestintäalan työvoimatarvetta lyhyellä tähtämellä (vuoteen 2010) sekä pittemällä tähtämellä (vuoteen 2020). Työvoimatarvetta selvittävä työnantajille suunnattuun kyselytutkimukseen sekä asiantuntijoiden haastatteluun perustuva projektin seuraava väliraportti valmistuu alkuvuodesta 2005.

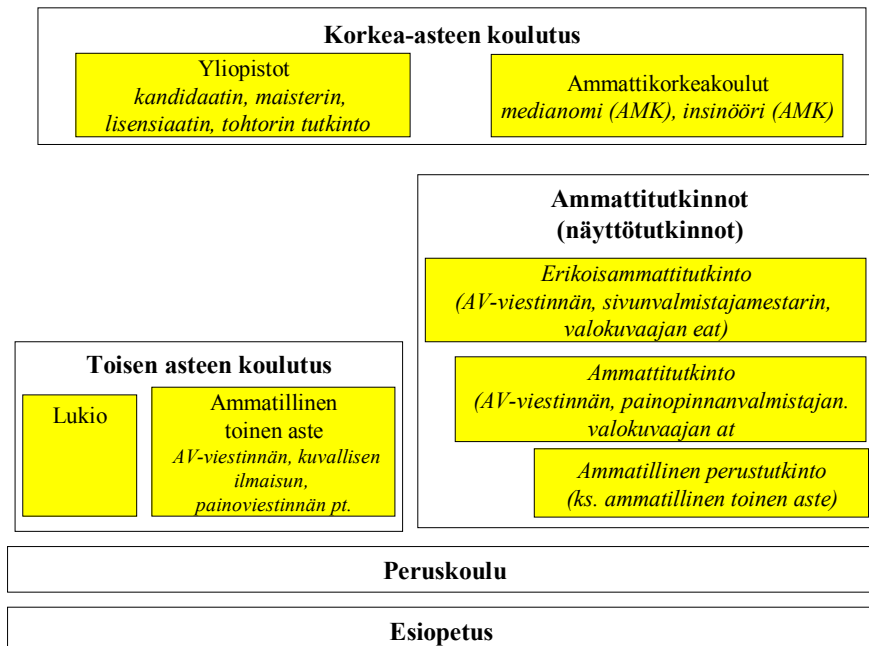
2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Viestintäalan koulutuksella tarkoitetaan tässä selvityksessä ennen muuta viestintäammatteihin johtavaa sisällöntuotantoon liittyvää koulutusta. Selvityksessä on mukana vain eri koulutusasteiden tutkintoon johtava koulutus, joten perusopetus ja eri koulutustasojen täydennys- ja muu tutkintoihin johtamaton koulutus eivät ole mukana. Poikkeuksena luvussa 3.3. kuvataan hyvin lyhyesti kansanopistojen antamaa viestinnän koulutusta.

Toisen asteen ammatillista peruskoulutusta annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja tutkinnon suorittaminen kestää 3 vuotta. Lisäksi selvityksessä tarkastellaan näyttötutkintojärjestelmässä suoritettavia ammatillisia tutkintoja (ks. luku 3.2). Ammattikorkeakoulut syntyivät 1990-luvulla osaksi korkeakoulujärjestelmää. Yliopistoista poiketen ammattikorkeakoulut suuntautuvat työelämään ja antavat ammatillista korkea-asteen koulutusta. Ammattikorkeakoulujärjestelmän pohjana ovat aiemmin opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen opetusta antaneet oppilaitokset.⁹ Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen kestää 3,5-4,5 vuotta. Yliopistokoulutus on osa korkea-asteen koulutusta. Maisterin tutkinnon tavoitesuoritus aika on 5 vuotta. Oheisessa kuviossa ovat selvityksessä mukana olevat tutkinnot Suomen koulutusjärjestelmässä. Taulukossa 2.1. tarkastellaan tarkemmin selvityksessä mukana olevia tutkintoja.

Kuvio 2.1

Suomen koulutusjärjestelmä ja tutkimuksessa mukana olevat tutkinnot

⁹ Karhunen & Niininen 2003, 1

Taulukko 2.1

Tutkimuksessa mukana olevat viestintäalan tutkinnot

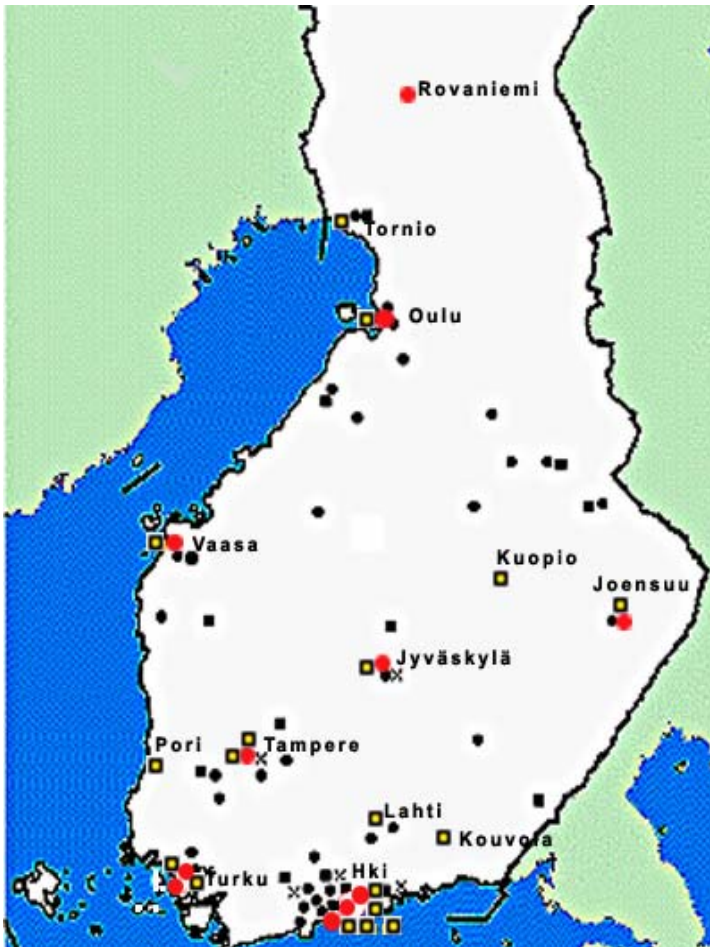
KOULUTUSASTE	KOULUTUSALA / TIEDEKUNTA	OPINTOALA	TUTKINTO
Ammatillinen 2.aste	Kulttuuriala	<i>Viestintä ja informaatiotieteet</i> (ent. viestintä- ja kuvataideala)	<ul style="list-style-type: none"> • audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto • kuvallisen ilmaisun perustutkinto
	Tekniikan ja liikenteen ala	<i>Graafinen ja viestintäteknikka</i> (ent. graafinen ala)	<ul style="list-style-type: none"> • painoviestinnän perustutkinto
Näyttötutkintojärjestelmä	Kulttuuriala	<i>Viestintä ja informaatiotieteet</i> (ent. viestintä- ja kuvataideala)	<ul style="list-style-type: none"> • av-viestinnän pt • kuvallisen ilmaisun pt • av-viestinnän ammattitutkinto • valokuvaajan ammattitutkinto • av-viestinnän erikoisammattitutkinto • valokuvaajan erikoisammattitutkinto
	Tekniikan ja liikenteen ala	<i>Graafinen ja viestintäteknikka</i> (ent. graafinen ala)	<ul style="list-style-type: none"> • painoviestinnän pt • painopinnanvalmistajan ammattitutkinto • sivunvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto
Ammattikorkeakoulu	Kulttuuriala	<i>Viestintä ja informaatiotieteet</i> (ent. viestintä- ja kuvataideala)	<ul style="list-style-type: none"> • medianomi (AMK)
	Tekniikan ja liikenteen ala	<i>Graafinen ja viestintäteknikka</i> (ennen sähköala)	<ul style="list-style-type: none"> • insinööri (AMK)
Yliopisto	Valtiotieteellinen tdk, Humanistinen tdk, Taiteiden tdk, Informaatiotieteiden tdk, Yhteiskuntatieteellinen tdk, Samhälls- och Vårdvetenskapliga fakulteten	<i>Viestintä, Journalistiikka, Puheviestintä, Yhteisöviestintä, Kulttuurienvälinen viestintä, Audiovisuaalinen mediakulttuuri, Graafinen suunnittelu, Informaatiotutkimus, Kansainvälinen yritysviestintä, Elokvataide, Uusmedia, Valokuvataide, Tiedotusoppi, Mediatutkimus, Viestintätieteet</i>	<ul style="list-style-type: none"> • kandidaatin tutkinto • maisterin tutkinto • lisensiaatin tutkinto • tohtorin tutkinto

Viestintäalan koulutuksen maantieteellinen sijainti painottuu vaihtelevasti eri tutkintojen osalta. Esimerkiksi audiovisuaalisen viestinnän ammatillinen peruskoulutus on keskittynyt pääasiassa kasvukeskuksiin, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Erityisesti au-

diovisuaalisen viestinnän ammatillista peruskoulutustarjontaa on Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa. Kuvallisen ilmaisun ammatillinen peruskoulutus on sen sijaan keskittynyt Uudellemaalle. Graafisen alan ammatillinen peruskoulutustarjonta on keskittynyt pääasiassa Etelä- ja Länsi-Suomen suurimpiin kaupunkeihin.¹⁰ Maantieteellisesti suurin osa ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksesta on sijoittunut eteläiseen Suomeen.

Kuvio 2.2

Viestintäalan koulutuksen maantieteellinen sijoittuminen vuonna 2004¹¹

¹⁰ Katajisto & Lehtinen 2001, 6

¹¹ Pallo = av- viestinnän perustutkinto, neliö = kuvallisen ilmaisun perustutkinto, rasti = painoviestinnän perustutkinto. Keltainen neliö = medianomi (AMK) ja punainen pallo = yliopisto. Kuviosta siis puuttuvat mediatekniikan koulutusohjelmaa (AMK) tarjoavat ammattikorkeakoulut.

3. VIESTINTÄALAN KOULUTUS AMMATILLISELLA TOISELLA ASTEELLA JA NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄSSÄ

Vuonna 2001 voimaan tulleessa ammatillisen peruskoulutuksen tutkintorakenteessa viestintä ja informaatiotieteen ammatillinen peruskoulutus jakautuu kahteen perustutkintoon: *audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto* (tutkintonimike media-assistentti) ja *kuvallisen ilmaisun perustutkinto* (ei tutkintonimikettä). Graafisen ja viestintätekniiikan *painoviestinnän perustutkinnossa* on kaksi koulutusohjelmaa: painotekniikan koulutusohjelma ja ulkoasuntoteuttajan koulutusohjelma. Molempien koulutusohjelmien tutkintonimike on painotuotantoassistentti.

Taulukko 3.1

Ammatillisesta toisen asteen koulutuksesta mukana olevat tutkinnot ja koulutusohjelmat vuonna 2004

Opintoala	Tutkinto	Koulutusohjelma
Viestintä ja informaatiotieteet	Av-viestinnän perustutkinto	<i>Av-viestinnän koulutusohjelma</i>
	Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	<i>Kuvallisen ilmaisun koulutusohjelma</i>
Graafinen ja viestintäteknikka	Painoviestinnän perustutkinto	<i>Ulkoasuntoteuttajan koulutusohjelma</i>
		<i>Painotekniikan koulutusohjelma</i>

Viestintä- ja graafisen alan ammatillista toisen asteen nuorten koulutusta tarjotaan yhteensä 44 oppilaitoksessa vuonna 2004. Taulukossa 3.4 on esitelty kaikki vuonna 2004 ko. koulutusta antavat oppilaitokset aloituspaikkoineen.

Taulukko 3.2

Viestintä- ja graafisen alan ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten lukumäärä vuonna 2004¹²

Tutkinto	Koulutusta antavien oppilaitosten lkm
Av-viestinnän perustutkinto	33
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	14
Painoviestinnän perustutkinto	6
Yhteensä	44*

*) Edellä mainitut luvut sisältävät päällekkäisyyksiä, koska yhdessä oppilaitoksessa voidaan antaa useaan tutkintoon johtavaa koulutusta. Oppilaitosten todellinen kokonaismäärä on 44.

Kaikista alan koulutusta antavista oppilaitoksista suurin osa on yhden alan oppilaitoksia.¹³ Eri perustutkintoa antavien oppilaitosten välillä on kuitenkin eroavaisuuksia. Esi-

¹² Opetushallitus, OPTI-tietokanta 10.3.2004. Oppilaitokset lueteltu tarkemmin liitteessä 1.

¹³ Monialaisessa oppilaitoksessa on alan useamman tutkinnon koulutusta. Yhden alan oppilaitos on oppilaitos, jossa on yhtä viestintäalan tutkintoon johtavaa opetusta.

merkiksi av-viestinnän ammatillista perustutkinto-opetusta antavista oppilaitoksista valtaosa on yhden alan oppilaitoksia, sen sijaan painoviestinnän ammatillista peruskoulutusta antavat oppilaitokset ovat monialaisia.

Taulukko 3.3

Viestintä- ja graafisen alan toisen asteen ammatilliset oppilaitokset vuonna 2004¹⁴

Tutkinto	Monialaisia oppilaitoksia (%)	Yhden alan oppilaitoksia (%)	Yhteensä (%)
Av-viestinnän pt (n=33)	27 %	73 %	100 %
Kuvallisen ilmaisun pt (n=14)	36 %	64 %	100 %
Painoviestinnän pt (n=6)	67 %	33 %	100 %
Yhteensä (n=44)*	20 %	80 %	100 %

*) Taulukosta ilmenee opetuksen päällekkäisyys. Oppilaitosten kokonaismäärä on 44.

Tutkintojen suuntautumisvaihtoehdot vuonna 2004 on esitelty oppilaitoksittain liiteosassa. Suuntautumisvaihtoehtojen tarkastelu antaa paremman kuvan tutkintoon valmistavasta koulutuksesta. Esimerkiksi saman koulutusohjelman tai tutkinnon sisällä voidaan antaa koulutusta useisiin eri työtehtäviin tai ammatteihin (suuntautumisvaihtoehdot). Näin ollen pelkkä koulutusohjelmien tai tutkintonimikkeiden tarkastelu ei anna kokonaiskuvaa siitä, mille alalle opiskelijoita koulutetaan.¹⁵

¹⁴ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 10.3.2004

¹⁵ Karhunen 2004, 8

Taulukko 3.4

Viestintä- ja graafisen alan toisen asteen ammatillisten perustutkintojen aloituspaikat (nuoret) oppilaitoksittain ja alueittain vuosina 2003-2004¹⁶

OPPILAITOKSET	2003			2004*		
	Av-viest. pt	Kuvall. ilm. pt	Painov. pt	Av-viest. pt	Kuvall. ilm. pt	Painov. pt
UUSIMAA						
Espoon tekniikan alan oppilaitos	62		40	62		40
Helsingin tekniikan alan oppilaitos	82		108	82		108
Hyvinkään taidekoulu		20			20	
Järvenpään ammattiopisto	20			18		
Keskuspuiston ammattiopisto	6			8		
Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus	22			20		
Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, HKI	11			12		
Tuusulan järven ammattiopisto		36			36	
Vantaan ammatillinen koulutuskeskus		16			32	
Yrkesinstituttet Practicum	32			32		
ITÄ-UUSIMAA						
Borgå hantverks- och konstindustriskola		21			21	
Porvoon ammattiopisto			54			54
VARSINAIS-SUOMI						
Loimaan Ammatti-instituutti	32			16		
Paasikivi-opisto	15			15		
Turun ammatti-instituutti			36			36
SATAKUNTA						
Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	24	12		24	16	
KANTA-HÄME						
Forssan ammatti-instituutti	16			16		
Riihimäen ammattioppilaitos	36			36		
PIRKANMAA						
Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos		18			16	
Pirkanmaan Taitokeskus	14			14		
Tampereen ammattiopisto	18		54	18		54
PÄIJÄT-HÄME						
Heinola-instituutti	20			20		
Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	20			20		
KYMENLAAKSO						
Kouvolan seudun ammattiopisto		16				
ETELÄ-KARJALA						
Etelä-Karjalan ammattiopisto		15			15	
POHJOIS-KARJALA						
Pohjois-Karjalan ammattiopisto Joensuu	16			17		
Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokumpu	112	17		85	16	
ETELÄ-SAVO						
Mikkelin ammattiopisto	20			20		
POHJOIS-SAVO						
Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	14	14		14	14	
Varkauden ammatti-instituutti	10			10		
Ylä-Savon ammattiopisto	0			32		
KESKI-SUOMI						
Jyväskylän ammattiopisto, Tekninen oppilaitos	58		54	54		54
Keski-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitos		12			12	
ETELÄ-POHJANMAA						
Jurvan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos		12			12	
Suupohjan ammatti-instituutti	21			20		
POHJANMAA						
Svenska yrkesinstituttet		8			8	
Vaasan ammattiopisto	40			40		
KESKI-POHJANMAA						
Keski-Pohjanmaan kulttuuriopisto	30					
Ylivieskan seudun ammattiopisto	0			25		
POHJOIS-POHJANMAA						
Haapaveden Opisto	25			20		
Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	24	48		16	48	
Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, Oulu	15			15		
Oulun kulttuurin ja tekniikan oppilaitos	16			16		
Piippolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	14			28		
KAINUU						
Kainuun ammatti-instituutti	32			36		
Kuusamon ammatti-instituutti	20					
LAPPI						
Länsi-Lapin ammatti-instituutti	36	18		36	18	
KOKO MAA YHTEENSÄ	933	283	346	897	284	346

¹⁶ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 10.3.2004.

3.1 Viestintä- ja graafisen alan ammatillisen toisen asteen peruskoulutuksen volyyymi¹⁷

Viestintäalan ammatillisella peruskoulutuksella tarkoitetaan audiovisuaalisen viestinnän ja kuvallisen ilmaisun ammatillisia perustutkintoja. *Graafisen alan ammatillinen perustutkinto* on painoviestinnän perustutkinto. Seuraavaksi tarkastellaan viestintä- ja graafisen alan ammatillisen peruskoulutuksen määrällistä kehitystä.

Aloituspaiikat

Vuoden 1995 jälkeen viestintäalan ammatilliseen toisen asteen koulutukseen suunniteltujen aloituspaikkojen määrä on kasvanut rajusti. Ennen vuotta 1995 toisen asteen koulutuksessa tarjottiin graafiseen alaan kuuluvaa artesaanikoulutusta, jossa oli vuosina 1993-1994 noin 80 aloituspaikkaa. Vuonna 1995 viestintäalalle perustettiin oma tutkinto (viestinnän perustutkinto), mikä lisäsi huomattavasti ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkoja. Erityisesti alan koulutuksen aloituspaikkamäärä kasvoi vuonna 1999, johon vaikutti myös koulutusrakenteeseen tehdyt muutokset. Opistoasteen ja ammatillisen korkeasteen koulutus lakkautettiin, jolloin osa koulutuksesta siirrettiin ammatillisiin oppilaitoksiin ja osa ammattikorkeakouluihin. Suurin kasvu kohdentui aikuiskoulutuksen aloituspaikkoihin, sillä samaan aikaan toteutettiin myös näyttötutkintouudistus. Vuoden 1999 jälkeen aikuiskoulutuksen määrää on asteittain vähennetty, perusteluna mukautuminen taloudelliseen kehitykseen ja työelämän todellisiin tarpeisiin. Samaan aikaan nuorisokoulutuksen paikkoja lisättiin niin, että aloituspaikkojen kokonaismäärä säilyi aina vuoteen 2003 asti ennallaan.

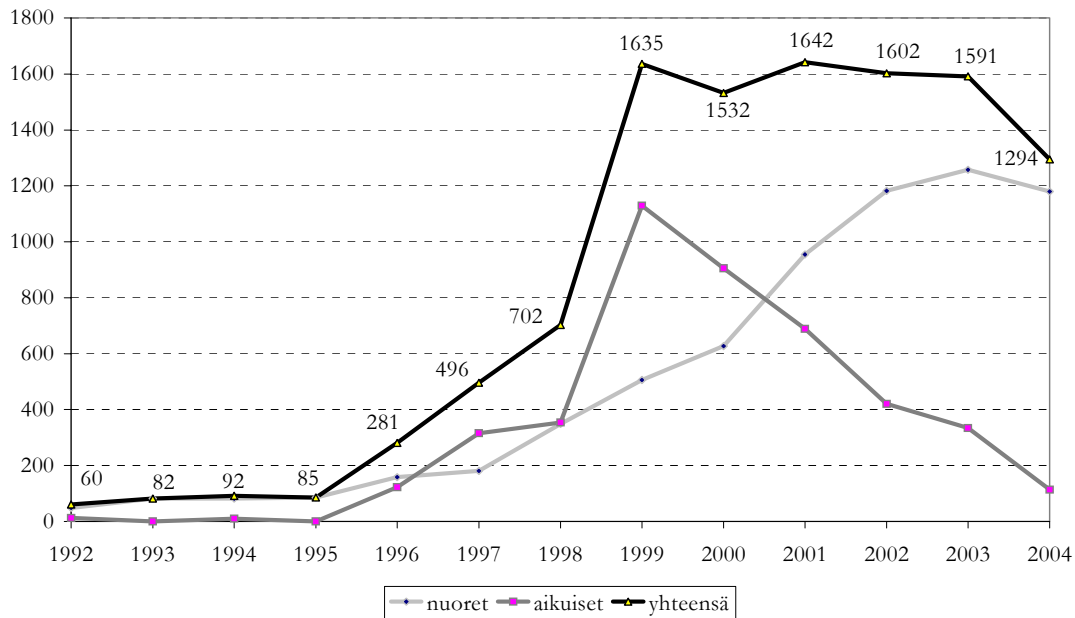
Graafisen alan koulutuksen aloituspaikkojen kehitys on ollut päinvastainen kuin viestintäalan ammatillisessa peruskoulutuksessa, sillä graafisen alan aloituspaikkojen määrä on laskenut koko ajan vuoden 1998 jälkeen. Opistoasteen koulutuksen lakkauttamisen jälkeen alan koulutusvolyymiä on pienennetty keskimäärin 20 aloituspaikalla vuodessa. Kaikkein suurin pudotus tapahtui vuonna 2000, jolloin aloituspaikkoja vähennettiin lähes 100 edellisen vuoden tasosta. Aloituspaikkojen muutokset ovat koskeneet lähinnä nuorisokoulutusta. Aikuiskoulutuksen volyymi on sen sijaan pysynyt varsin vakaana viimeisen kymmenen vuoden ajan. Graafisen alan koulutuksen vähenemistä on perusteltu mm. ammattirakenne-ennusteilla, joiden mukaan graafisen alan työllisten määrä vähenee.¹⁸

¹⁷ Tämän luvun tilastollinen katsaus tehdään vuosien 1998-2003 tietojen perusteella. Käytettyjen tietojen avulla ei ole näin mahdollista tehdä pidempiaikaisia päätelmiä alan koulutusta koskevista trendeistä, koska tämä edellyttäisi huomattavasti pidempien aikasarjojen käyttöä. Esitettyjen tietojen avulla pyritään kuitenkin kuvaamaan koulutuksen kehittymistä viimeisen kuuden vuoden aikana.

¹⁸ Ks. Autio et al. 1999.

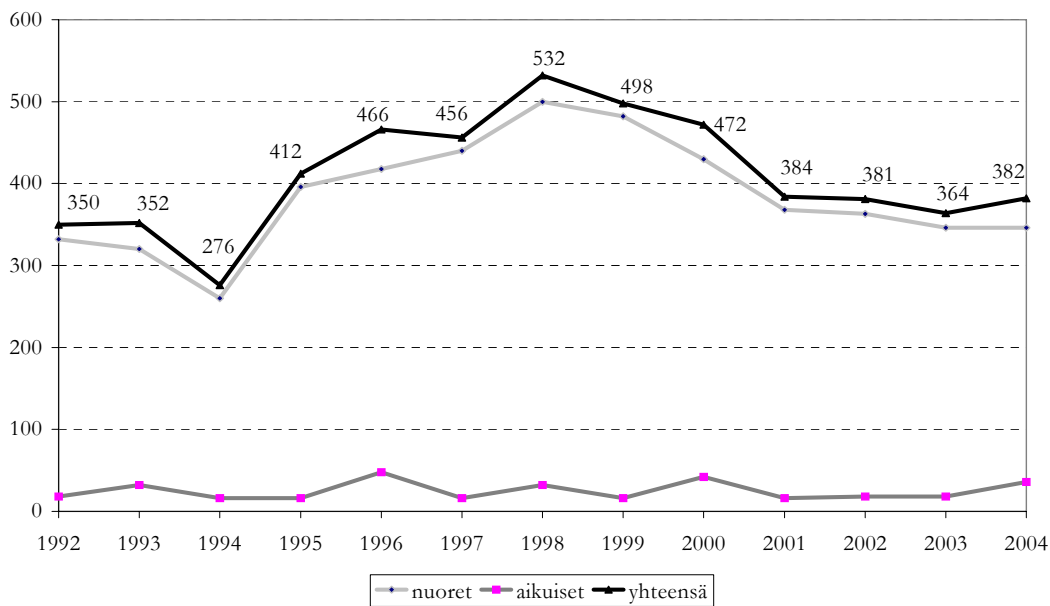
Kuvio 3.1

Viestintäalan ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen kehittyminen vuosina 1992-2004¹⁹

Kuvio 3.2

Graafisen alan ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen kehitys vuosina 1992-2004²⁰

¹⁹ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 29.7.2004. Sisältää ainoastaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen.

²⁰ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 17.3.2004. Sisältää ainoastaan ammatillisen toisen asteen koulutuksen.

Tarkasteltaessa alan ammatillisen toisen asteen peruskoulutuksen kehitystä vuodesta 1995 vuoteen 2004 huomataan, että nuorten koulutuksessa kasvua on tapahtunut eniten av-viestinnän perustutkintoaloituspaikoissa. Viestintäalan aloituspaikat viisitoista kertautuivat vuosina 1996-2004. Painoviestinnän perustutkinnon aloituspaikkamäärät supistuvat 7 prosenttia vuosina 1995-2004.²¹

Koulutukseen hakeneet ja aloittaneet

Koulutuksen aloituspaikkamäärä on tunnuslukuna ongelmallinen, sillä koulutus harvoin toteutuu suunniteltujen aloituspaikkojen mukaisesti. Tämän takia koulutuksen volyymin kehitystä kannattaa tarkastella myös koulutukseen hakeneiden ja sen aloittaneiden näkökulmasta.

Viestintäalan ammatillinen peruskoulutuksen vetovoima on suuri. Ensisijaisten hakijoiden määrä viestintäalan koulutuksessa kasvoi vuosina 1999-2002. Suhteessa aloituspaikkoihin koulutukseen hakijoiden määrä on kuitenkin vähentynyt. Vuonna 1999 jokaista aloituspaikkaa kohti oli noin kuusi ensisijaista hakijaa ja vuonna 2002 jokaista aloituspaikkaa kohti oli enää kolme ensisijaista hakijaa.

Graafisen alan koulutuksessa ensisijaisten hakijoiden määrä on laskenut koko ajan vuodesta 1999. Suhteessa aloituspaikkoihin graafisen alan koulutuksen ensisijaisten hakijoiden määrä on myös laskenut. Vuosina 1999-2000 ensisijaisia hakijoita oli 2,5 jokaista aloituspaikkaa kohti, mutta vuonna 2002 jokaista graafisen alan koulutuksen aloituspaikkaa kohti oli enää 1,5 ensisijaista hakijaa.

Taulukko 3.5

Viestintä- ja graafisen alan koulutukseen ensisijaisesti hakeneet ja koulutuksessa aloittaneet vuosina 1999-2002²²

	1999	2000	2001	2002
<i>Viestintäala</i>				
1.sijaiset hakijat koulutukseen	2.828	2.831	3.493	3.504
Opinnoissa aloittaneet	540	608	906	1.183
<i>Graafinen ala</i>				
1.sijaiset hakijat koulutukseen	1.169	1.055	615	516
Opinnoissa aloittaneet	459	414	349	340

Opiskelijamäärät

Ammatillisen toisen asteen viestintäalan peruskoulutuksen kokonaisopiskelijamäärä näyttäisi kasvaneen tutkintorakennemuutoksen jälkeen lineaarisesti. Graafisen alan opiskelijamäärä on sen sijaan laskenut. Osa muutoksista selittyy koulutusjärjestelmään tehdyillä muutoksilla. Joka tapauksessa viestintäalan ammatillisen peruskoulutuksen opiskelija-

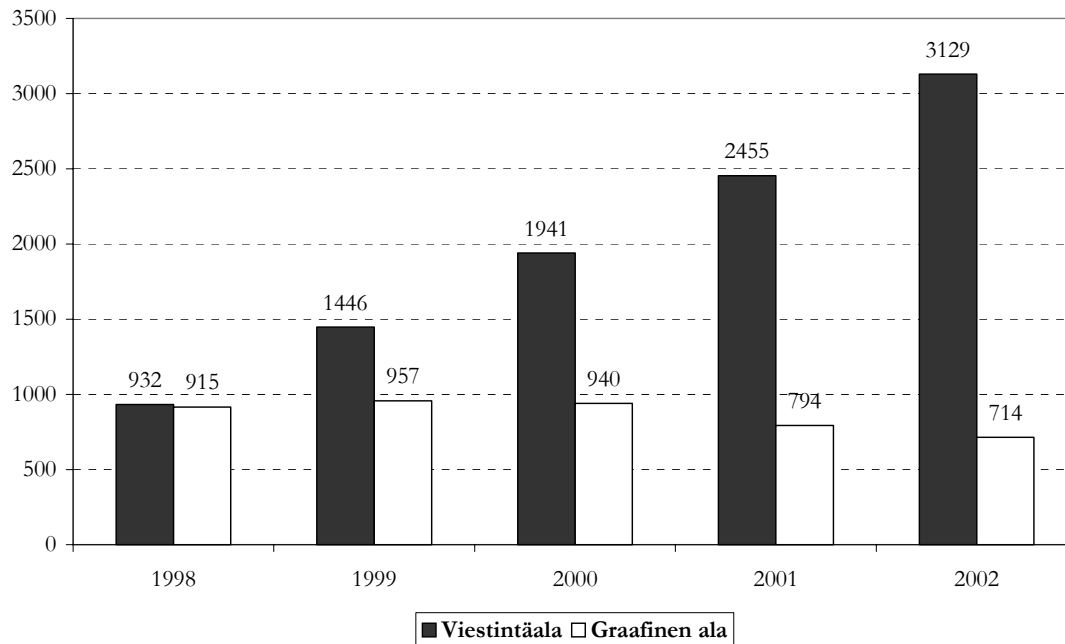
²¹ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 17.3.2004.

²² Opetushallitus, OPTI-tietokanta 17.3.2004

määrä on kasvanut kolminkertaiseksi vuosina 1998-2002. Samana aikana graafisen alan opiskelijamäärä on vähentynyt viidesosalla.

Kuvio 3.4

Viestintä- ja graafisen alan ammatillisen toisen asteen opiskelijamäärät vuosina 1998-2002²³

Tutkinnot

Viestintäalan opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi vuosina 1998-2002. Koulutusrakennemuutuksesta johtuen tutkintoja suoritettiin vuonna 1999 ainoastaan aikuiskoulutuksen puolella (n=34). Tutkintorakennemuutistus ei niinkään vaikuttanut graafisen alan koulutukseen. Tosin suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi hieman.

Taulukko 3.6

Viestintä- ja graafisen alan ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettut tutkinnot vuosina 1998-2002²⁴

	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Viestintäala</i>	121	34	198	283	487
<i>Graafinen ala</i>	333	354	338	264	381

²³ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 23.3.2004 (opiskelijamäärä syksyllä).

²⁴ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 23.3.2004

3.2 Näyttötutkintojärjestelmä

Suomalainen aikuiskoulutus jakautuu yleissivistävään aikuiskoulutukseen (vapaa sivistystyö) ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Tämän selvityksen painopisteenä on ammatillinen aikuiskoulutus. Ammatillinen aikuiskoulutus viittaa työelämässä toimiville aikuisille suunnattuun koulutukseen, joka tähtää ammatillisen pätevyyden saavuttamiseen. Tämä koulutusmuoto on laajentunut voimakkaasti 1960-luvulta lähtien. Koulutusta järjestävät aikuiskoulutuskeskukset, ammatilliset oppilaitokset, korkeakoulut ja erityisoppilaitokset.²⁵ Tähän tutkimukseen kuuluvat viestintä- ja graafisen²⁶ alan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta oheisessa taulukossa esitetyt tutkinnot.

Taulukko 3.7
Tutkimuksessa mukana olevat näyttötutkinnot

Opintoala	Tutkinto
<i>Viestintä ja informaatiotieteet</i>	• Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto
	• Kuvallisen ilmaisun perustutkinto
	• Audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto
	• Valokuvaajan ammattitutkinto
	• Audiovisuaalisen viestinnän erikoisammattitutkinto
	• Valokuvaajan erikoisammattitutkinto
<i>Graafinen ja viestintäteknikka</i>	• Painoviestinnän perustutkinto
	• Painopinnanvalmistajan ammattitutkinto
	• Sivunvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto

Vuonna 1994 voimaan tulleen ammattitutkintolain mukaan ammattitaito voidaan osoittaa näyttökokeissa riippumatta siitä, miten ammattitaito on hankittu. *Näyttötutkintojärjestelmässä* voi suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja sekä erikoisammattitutkintoja. Perustutkinnoissa osoitetaan ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeelliset tiedot ja taidot, ammattitutkinnoissa osoitetaan alan ammattityöntekijältä vaadittu ammattitaito sekä erikoisammattitutkinnoissa alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Näyttötutkinnot on kehitetty nimenomaan aikuisväestön sekä yritysten ja muiden työyhteisöjen kehitystarpeisiin.²⁷

Näyttötutkinnot voi suorittaa työssä, opiskelussa tai harrastuksessa kertyneen ammattitaidon pohjalta.²⁸ Aikuiset voivat osoittaa näyttötutkinnolla ammattitaitonsa ja saada osaaamisestaan virallisen tunnustuksen - tutkintotodistuksen. Näyttötutkinnot ovat ammattitai-

²⁵ Lampinen 1998, 113

²⁶ Viestintä- ja kuvataideala on nykyisin viestintä ja informaatiotieteet, graafinen ala on muuttunut nimensä graafinen ja viestintäteknikaksi. Tekstissä viestintäalalla viitataan viestintä ja informaatiotieteen koulutukseen ja graafisella alalla graafisen ja viestintäteknikan koulutukseen.

²⁷ <http://www.oph.fi/page.asp?path=1,17629,18771,18786> (Luettu 26.9.2004)

²⁸ Koulutusväylinä voi olla oppilaitoksen oma valmentava koulutus, muun oppilaitoksen järjestämä tutkintoon valmentava koulutus, yksittäinen opiskelija (oman tai toisen oppilaitoksen järjestämä), työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajan järjestämä koulutus, osallistuminen omalla rahalla, työkokemus.

don hankkimistavasta ja aikaisemmasta koulutuksesta riippumaton, tutkintotoimikuntien ja Opetushallituksen valvoma menettely. Tutkinnon suorittajat osallistuvat tavallisesti myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen.²⁹ Oheisessa taulukossa on esitetty näyttötutkintojärjestelmässä vuosina 1997-2002 suositetut viestintä- ja graafisen alan tutkinnot.

Taulukko 3.8

Näyttötutkintojärjestelmässä suoritettut viestintä- ja graafisen alan tutkinnot vuosina 1997-2002³⁰

TUTKINTO	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Viestintä ja informaatiotieteet</i>						
Viestinnän perustutkinto		15	21	103	89	
Media-assistentin ammattitutkinto	18	71	89	191		
Media-alan erikoisammattitutkinto			4	10	6	
Valokuvaajan ammattitutkinto		7	7	5	22	
Valokuvaajan erikoisammattitutkinto					6	
Av- viestinnän perustutkinto						34
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto						11
Av- viestinnän ammattitutkinto					152	243
Av- viestinnän erikoisammattitutkinto						1
<i>Graafinen ja viestintätekniikka</i>						
Graafisen alan perustutkinto	40	71	134	53	97	
Painopinnanvalmistajan ammattitutkinto	100	119	136	171	95	64
Sivunvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto	1			10	7	
YHTEENSÄ	159	283	391	543	474	353

Liitetaulukossa 4 on esitelty aikuiskoulutuksena näyttötutkintoon tähtäävää viestintä- ja graafisen alan koulutusta tarjoavat oppilaitokset.

3.3 Kansanopistot

Virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolista viestintäalaaan liittyviä koulutusmahdollisuuksia tarkastellaan kansanopistojen näkökulmasta. Aikuis- ja täydennyskoulutus on suljettu osittain selvityksen ulkopuolelle, koska koulutuksessa mukana olevat ovat valtaosin jo työmarkkinoilla toimivia. Selvityksessä ei esimerkiksi tarkastella Markkinointi-instituutin tarjoamaa tiedotustoiminnan perustutkintoa (8 kk), tiedottajan tutkintoa (MTi, 1,5 v.) tai viestinnän suunnittelua ja johtamista (VJD, 8 kk).

Osa Suomen kansanopistoista antaa viestintäalaaan liittyvää koulutusta. Valtaosa koulutus-tarjonnasta suuntautuu toimittajan tehtäviin valmentavaan koulutukseen ja valokuvaukseen. Oheisessa taulukossa on kansanopistojen viestintäalaaan liittyvät pitkät linjat. Opiskelijamääriä tarkasteltaessa on muistettava, että kansanopisto-opinnoissa tapahtuu kes-

²⁹ <http://www.opi.fi/page.asp?path=1;17629;18771> (Luettu 5.8.2004)

³⁰ Opetushallitus, OPTI-tietokanta 7.9.2004

keytyksiä linjojen etenemisen myötä. Lisäksi viestintäalan lyhytkursseja tarjoavat seuraavat kansanopistot³¹:

- Helsingin kristillinen opisto (fotogrammeja)
- Loimaan evankelinen kansanopisto (henkilökuvaus, digikuvaus ja valokuvien käsittely)
- Karkun evankelinen opisto (luonto- ja eräkuvauskoulutus)
- Kainuun opisto (kuvankäsittely-, luontokuvauskurssi)
- Kiljavan opisto (julkaisun teko ja graafinen/visuaalinen ilmaisu, digitaalinen kuvaus ja kuvankäsittely)
- Kuusamon Kansanopisto (luontokuvaus digikameralla)
- Joutsenon opisto (valokuvauskurssi)
- Jaakkiman kristillinen opisto (mediakasvatuksen kurssi)
- Jyväskylän kristillinen opisto (esiintymistaito, ilmaisu ja tarinan kerronta, työyhteisön ja työntekijän viestintä)
- Metallityöväen Murikkaopisto (yhteisöviestinnän monimuoto-, neuvottelutaidon kurssi, kulttuurien välinen vuorovaikutus)
- Muurlan Evankelinen Opisto (valokuvauskurssi)
- Otavan Opisto (johdatus viestintään, johdatus joukkoviestintään, puheviestintä/NLP, lehtityön perusteet, radiotyön perusteet, valokuvaustekniikka, valokuvausilmaisu, äänityö/soundforge, viestinnän lait ja säännöt, pressienglanti)
- Pekka Halosen akatemia (mustavalkokuvaus)
- Savonlinnan kristillinen opisto (vaikuttava viestintä)
- Siikaranta opisto (radio- ja tv-viestintä, digikuvaus ja kuvankäsittely, digikamera)

Taulukko 3.9

Kansanopistojen viestintäalaan liittyvät pitkät opintolinjat vuonna 2004³² (taulukko jatkuu seuraavalle sivulle)

Kansanopisto	Koulutuslinja	Kesto (ov)	Opiskelijoita yht.
Alkio-opisto	Journalismi	8 kk	24
Evangeliska folkhögskolan i södra Finland	Film och videolinjen	9 kk	11
Finns folkhögskola / City-folkhögskolan	Dokumentärlinjen, Ungdomsreportage-linjen	9 kk	13
Helsingin Evankelinen Opisto	Elokuva ja TV, Multimedia, Radio- ja äänituotanto, Lehti-, Urheilujournalismi	9 kk	119
Helsingin kristillinen opisto	Kuvallisen viestinnän koulutus, Radiotyön koulutus, Tiedotusopin koulutus	37 vko	65

³¹ <http://haku.kansanopistot.fi/FMPro> (Luettu 7.9.2004)

³² <http://haku.kansanopistot.fi/FMPro> (Luettu 7.9.2004). Hankkeen tutkimusapulainen Anne Rask on tarkentanut koulutuslinjoja ja selvittänyt opiskelijamäärät 3.11.2004

Taulukko 3.9

Kansanopistojen viestintäalaan liittyvät pitkät opintolinjat vuonna 2004

Kansanopisto	Koulutuslinja	Kesto (ov)	Opiskelijoita yht.
Jamilahden kansanopisto	Freelancetoimittajakurssi	3 ½ kk	12
Jyväskylän kristillinen opisto	Teatteri- ja elokuvailmaisun linja, Viestintälinja	9 ½ kk	23
Kanneljärven Opisto	Kuvataidelinja (sisältää av-viestintää) (9)	1 lk	9
Keski-Pohjanmaan kulttuurioipisto	Foto-median koulutusohjelma	8 kk	5
Kuusamon Kansanopisto	Valokuvauslinja	9 kk	10
Kymenlaakson Opisto	Valokuvaus Graafinen suunnittelu	4 kk 9 kk	28
Lahden kansanopisto	Journalismin linja, Luova valokuva, Puheviestinnän linja, Elokvakulttuurin linja	9 kk	49
Länsi-Suomen opisto	Viestintä - communication studies	9 kk	4
Muurlan Evankelinen Opisto	Valokuvauslinja	18 kk (72ov)	25
Otavan Opisto	Viestintälinja	8 ½ kk (32 ov)	7
Paasikivi-opisto	Viestintä (suuntautumisvaihtoehdot: valokuvaus, kirjoittaminen, graafinen viestintä, ääni-ilmaisu, video ja elokuva)	9 kk (40 ov)	40
Pekka Halosen akatemia	Kuvataiteen ja visuaalisen viestinnän linja Kuvataiteen syventävä linja	9 kk 3 kk	29
Pohjola-opisto	Medialinja	9 kk (36 ov)	17
Ranuan kristillinen kansanopisto	Viestintälinja	9 kk	14
Rovala-Opisto	Medialinja	9 kk	14
Räisälän kansanopisto	Elokuvalinja	9 kk (36 ov)	8
Seurakuntaopisto	Kuvallisen viestinnän linja, Medialinja	9 kk	32
Svenska folkakademin	Filmlinjen	9 kk	3
Svenska Österbottens folkakademi	Tidningsjournalistik Radio Tv/video	2,5 kk 2,5 kk 3 kk	5
Varsinais-Suomen Kansanopisto	Graafinen suunnittelu	9kk (36ov)	6
Voionmaan opisto	Elokuva- ja tv-linja, Toimittajalinja, Radiotyön linja, Valokuvauslinja	9 ½ kk	93
Västra Nylands folkhögskola	Fotodesign, Fotokonst, Mediataide (virtuaalitaide ja tietokoneanimaatio)	10 kk	45
Ålands folkhögskola	Fotolinje, Medialinjen	9 kk 9 kk	24
Yhteensä			734

4. VIESTINNÄN KOULUTUS AMMATTIKORKEAKOULUISSA

Viestintäalaan liittyviä koulutusohjelmia on tällä hetkellä tarjolla useita eri ammattikorkeakouluissa. Viestinnän koulutusohjelman lisäksi ammattikorkeakoulut tarjosivat vuonna 2003 Mediatekniikan koulutusohjelmaa ja Kulttuurituotannon koulutusohjelmaa. Lisäksi koulutustarjontaan kuului muutamia englanninkielisiä viestintäalan koulutusohjelmia, joista voidaan mainita ainakin Degree Programme in Media Engineering ja Degree Programme in Music Management. Tässä selvityksessä tarkastellaan kuitenkin ainoastaan viestinnän ja mediatekniikan koulutusohjelmia.

Viestinnän koulutusohjelma on vuonna 2004 mukana 18 ammattikorkeakoulun opetustarjonnassa, ja kouluista kaksi on ruotsinkielisiä. Viestinnän koulutusohjelman profiili vaihtelee kuitenkin laajasti ammattikorkeakoulujen välillä, sillä uusi ammattikorkeakoululaki antaa hyvät edellytykset ammattikorkeakoulujen kehittämiseen omaleimaisina korkeakouluina. Viestinnän koulutusohjelmat voidaan jakaa neljään eri ryhmään koulutusohjelmassa tällä hetkellä korostuvan näkökulman mukaan: monialainen näkökulma, journalistinen näkökulma, sisällöntuotannon näkökulma sekä visuaalinen näkökulma. Jaottelu on vain yksi tapa jäsentää koulutusohjelmien sisältöä; esimerkiksi monialaisuus ja sisällöntuotanto luonnehtivat lähes kaikkia viestinnän koulutusohjelmia.

Monialaista viestinnän koulutusohjelmaa tarjoavat tällä hetkellä Helsingin ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu sekä Turun ammattikorkeakoulu. Diakonia ammattikorkeakoulu ja Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu Helia ovat ainoita ammattikorkeakouluja, joiden viestinnän koulutusohjelmien vahvimpana painopisteenä on journalistinen näkökulma. Sisällöntuotannon näkökulma sen sijaan painottuu Arcada-Nylands svenska yrkeshögskolanin, Jyväskylän, Kemi-Tornion, Oulun seudun, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Satakunnan sekä Laurea ammattikorkeakoulun koulutusohjelmassa. Espoo-Vantaan teknillinen ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu sekä Svenska yrkeshögskolan sen sijaan painottavat viestinnän koulutusohjelmassaan visuaalista näkökulmaa.³³

Mediatekniikan koulutusohjelma on vuonna 2004 kuudessa ammattikorkeakoulussa. Koulutusohjelmista yksi on ruotsinkielinen ja yksi englanninkielinen.

Viestinnän ja mediatekniikan koulutusohjelmien suuntautumisvaihtoehdot löytyvät ammattikorkeakouluittain liiteosasta (liitetaulukot 2 ja 3).

Taulukko 4.1

Ammattikorkeakoulutuksesta mukana olevat tutkinnot, koulutusohjelmat ja niiden suuntautumisvaihtoehdot

Opintoala	Tutkinto	Koulutusohjelma
Viestintä ja informaatiotieteet	Medianomi (AMK)	<i>Viestinnän koulutusohjelma</i>
Graafinen ja viestintäteknikka	Insinööri (AMK)	<i>Mediatekniikan koulutusohjelma</i>

³³ Stenvall-Virtanen, 2004

Taulukko 4.2

Viestinnän koulutusohjelmien aloituspaikat AMK:tain vuosina 1998-2004³⁴

Vuosi	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004****
Arcada-Nylands svenska YH		44	34	38	37	43	35
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						6	
Diakonia AMK	20	20	20	30	30	30	30
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						10	4
Espoon-Vantaan teknillinen AMK	30	42	30	36	32	36	36
Lisäksi aikuiskoulutuksessa	16	30	30	16	28	15	34
Helsingin liiketalouden AMK***							35
Lisäksi aikuiskoulutuksessa							20
Helsingin AMK	32	72	72	58	55	54	54
Lisäksi aikuiskoulutuksessa	16	16	8	20	0	20	25
Jyväskylän AMK				30	30	30	30
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						10	10
Kemi-Tornion AMK	40	40	40	40	40	40	40
Lisäksi aikuiskoulutuksessa	0	16	0	16	16	16	32
Kymenlaakson AMK*	70	70	75	65	55	55	58
Lisäksi aikuiskoulutuksessa							4
Lahden AMK	42	42	42	42	42	42	42
Lisäksi aikuiskoulutuksessa		15	12	15	12	14	14
Laurea Amk				40	60	60	40
Oulun seudun AMK			30	60	54	48	48
Pirkanmaan AMKc					40	40	40
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						20	20
Pohjois-Karjalan AMK	20	20	40	40	40	40	40
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						20	20
Satakunnan AMK			25	25	25	25	25
Savonia, Pohjois-Savon AMK**	20	20	20	20	20	20	20
Lisäksi aikuiskoulutuksessa		1	0	2	1	14	10
Svenska YH		25	0	30	0	24	
Lisäksi aikuiskoulutuksessa							2
Tampereen AMK	50	60	80	80	80	80	80
Lisäksi aikuiskoulutuksessa		15	0	15	0	15	
Turun AMK	56	28	56	48	48	44	48
Yhteensä nuoret	380	483	564	682	688	711	701
Yhteensä aikuiset	32	93	50	84	57	160	175
YHTEENSÄ	412	576	614	766	745	871	876

*1998-2000 Taiteen ja viestinnän ko, medianimin sv 2001-2003

**1998-2000 Käsi- ja taideteollisuuden ko, graafinen viestintä, v. 2001 alkaen Viestinnän ko

*** OPM:n ilmoittamat luvut

****Vuoden 2004 tiedot Opetusministeriö 2.9.2004

c Ei toimittanut tietoja, tiedot 2002-2004 Opetusministeriö AMKOTA

³⁴ Ammattikorkeakoulujen itse ilmoittamat tiedot

Taulukko 4.3

Mediatekniikan koulutusohjelmien aloituspaikat AMK:tain vuosina 1998-2004³⁵

Vuosi	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Arcada-Nylands svenska YH*					15	15	15	15
Espoon-Vantaan teknillinen AMK**	80	80	90	110	110	110	110	110
Lisäksi aikuiskoulutuksessa						30	30	30
Hämeen AMK			50	50	30	30	50	30
Lisäksi aikuiskoulutuksessa					20			20
Jyväskylän AMK					25	25	25	25
Keski-Pohjanmaan AMK***	20	25	25	25	25	25	25	25
Lahden AMK****		15	15	20	20	20	19	19
Yhteensä nuoret	80	120	180	205	225	225	244	224
Yhteensä aikuiset					20	30	30	50
YHTEENSÄ	100	120	180	205	245	255	274	274

*) Arcadassa on ruotsinkielinen koulutusohjelma UP för medieteknik.

**) Vuonna 1988 alkoi graafisen tekniikan ko. eli kirjapainotekniikka ko., joka vuonna 1995 muuttui viestintätekniikan koulutusohjelmaksi, ja nimenvaihdos mediatekniikaksi tapahtui vuonna 2001. EVTEK:ssä on kaksi koulutusohjelmaa: mediatekniikan ko. ja Degree Programme in Media Engineering

***) Vuosina 1997-2000 Viestintäteknologian ko. Vuonna 2001 muuttui mediatekniikan ko.

****) Teknisen visualisoinnin sv aloitti vuonna 1998 Tietotekniikan koulutusohjelmassa. Vuonna 2001 perustettiin Mediatekniikan koulutusohjelma, johon mainittu sv siirrettiin.

4.1 Viestintäalan ammattikorkeakoulutuksen volyymi

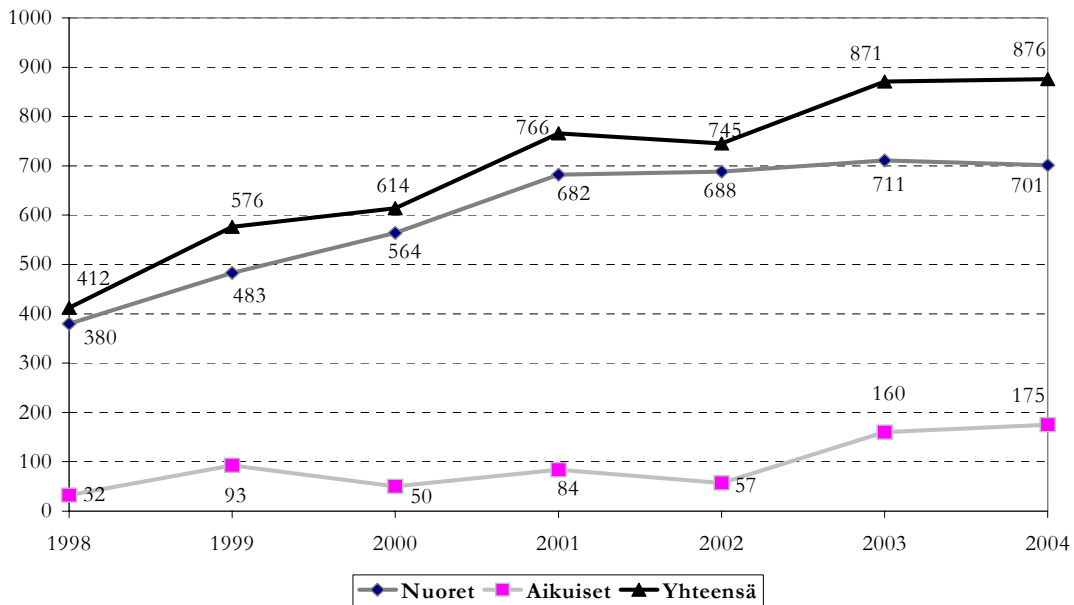
Verrattuna vuosina 1992-1998 annettuun opistoasteen medianomikoulutukseen³⁶ ammattikorkeakoulujen medianomikoulutuksen aloituspaikat ovat kuuden vuoden aikana kasvanut moninkertaiseksi. On syytä huomata, että osa ammattikorkeakoulujen viestinnän koulutusohjelmista oli olemassa jo ennen vuotta 1998, osa koulutuksista on sen sijaan aloitettu vasta tarkastelujaksolla. Aloituspaikkojen kasvu vuodesta 1998 alkaen ilmenee kuviossa 4.1.

Mediatekniikan koulutusohjelman aloituspaikoissa nuorten aloituspaikkojen määrä kasvoi vuodesta 1997 vuoteen 2001 yli kaksinkertaiseksi. Tosin mediatekniikan koulutusohjelma alkoi virallisesti vasta vuonna 1999. Tätä ennen koulutus oli graafisen tekniikan, viestintätekniikan ja –teknologian koulutusohjelmien nimellä. Lisäksi Lahden AMK:ssa oli teknisen visualisoinnin suuntautumisvaihtoehto tietotekniikan koulutusohjelmassa. Vuosina 2001-2004 mediatekniikan koulutusohjelmissa ei enää tapahtunut merkittävää kasvua.

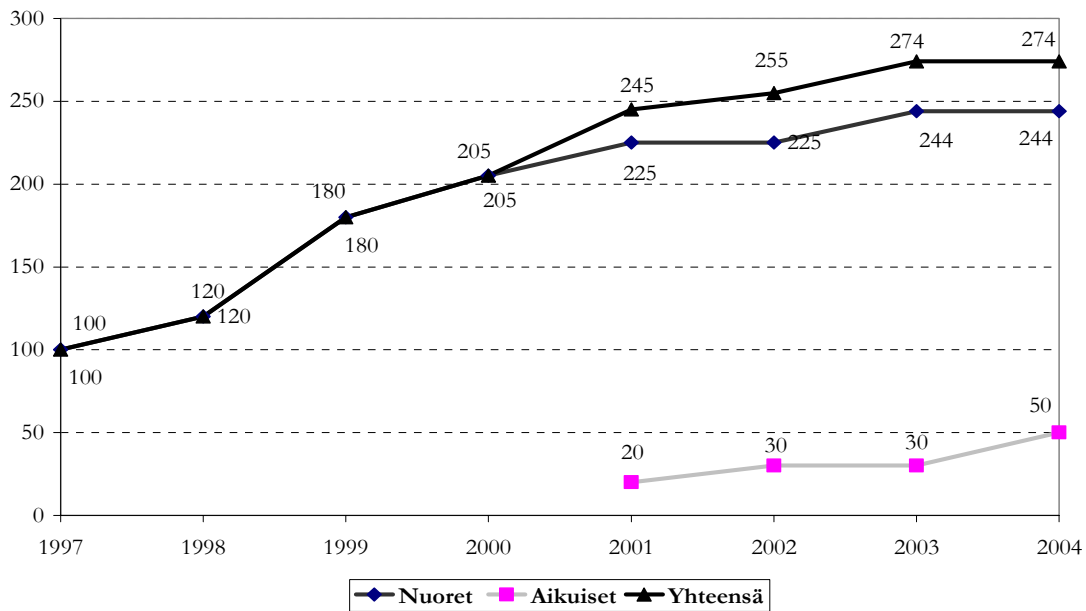
³⁵ Vuodet 2002-2004 OPM:n AMKOTA-tietokanta 10.11.04. Loput vuodet ammattikorkeakoulujen itse ilmoittamia.

³⁶ Vuonna 1998 oli opistoasteen medianomikoulutuksen viimeinen sisäänotto, jolloin koulutukseen oli noin 70 aloituspaikkaa.

Kuvio 4.1
Viestinnän koulutusohjelman aloituspaikat vuosina 1998-2004³⁷

Kuvio 4.2
Mediatekniikan koulutusohjelman aloituspaikat vuosina 2002-2004³⁸

³⁷ Ammattikorkeakoulujen itse ilmoittamat tiedot, Opetusministeriö AMKOTA-tietokanta. Aloituspaikkoja tarkastellessa on huomattava, että eri lähteiden välillä on eroavaisuuksia.

³⁸ Vuodet 2002-2004 Opetusministeriön AMKOTA. Loput vuodet ammattikorkeakoulujen itse ilmoittamat tiedot. Aloituspaikkamääriä tarkastellessa on huomattava, että eri lähteiden välillä on eroavaisuuksia.

Medianomikoulutuksen suosio on kasvanut vuosien 1998-2003 aikana. Koulutukseen ensisijaisesti hakeneiden määrä lähes kolminkertaistui ajanjaksolla. Vuonna 2003 jokaista aloituspaikkaa kohti oli kuusi ensisijaista hakijaa. Aikuiskoulutuksessa hakijoiden määrä lähes kuusinkertaistui vuosina 1998-2003. Jokaista aloituspaikkaa kohden oli aikuiskoulutuksessa neljä hakijaa vuonna 2003.

Taulukko 4.4

Viestinnän koulutusohjelmaan hakeneet ja opinnot aloittaneet vuosina 1998-2003³⁹

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nuoret						
1.sijaiset hakijat	1.424	2.408	3.647	5.509	4.647	4.087
Opinnoissa aloittaneet	339	374	555	745	724	742
Aikuiset						
Hakeneet	87	109	47	245	280	555
Aloittaneet	16	16	8	129	42	119

Mediatekniikan koulutusohjelman suosio kasvoi myös vuodesta 1999 vuoteen 2003. Ensisijaisten hakijoiden määrä seitsemänkertaistui ajanjaksolla. Vuonna 2003 jokaista aloituspaikkaa kohden oli neljä ensisijaista hakijaa keskimäärin.

Taulukko 4.5

Mediatekniikan koulutusohjelmaan hakeneet, ensisijaisesti hakeneet ja opinnoissa aloittaneet vuosina 1999-2003⁴⁰

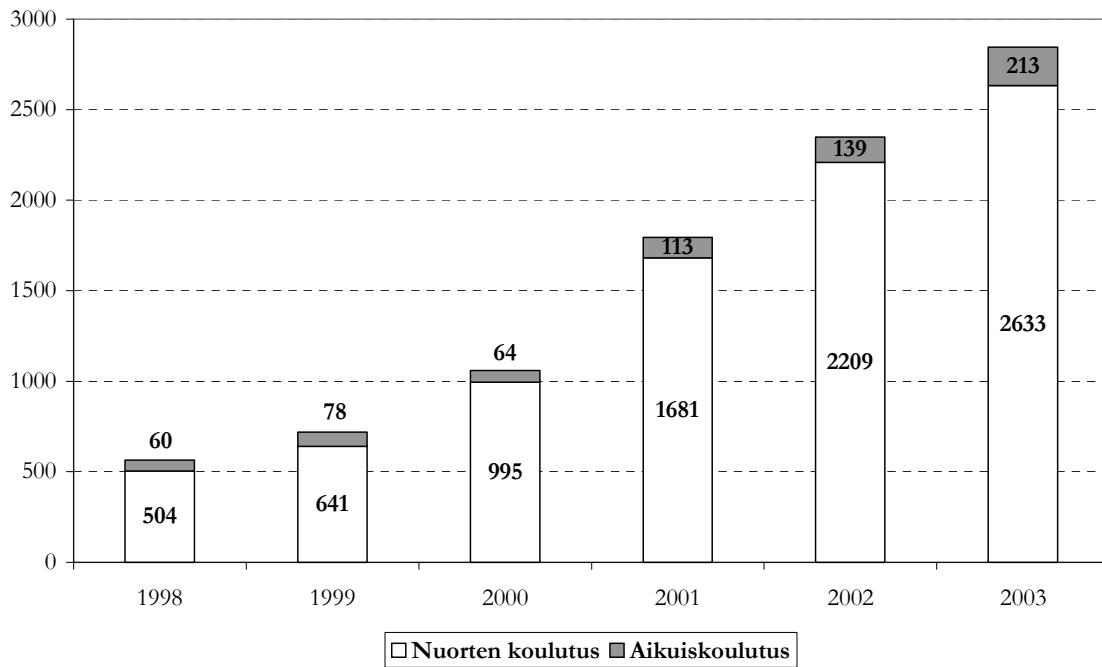
	1999	2000	2001	2002	2003
Nuoret					
1.sijaiset hakijat	139	124	1.154	909	999
Opinnoissa aloittaneet	57	47	265	230	255
Aikuiset					
Hakeneet		16	113	74	77
Aloittaneet		0	20	18	34

Viestinnän ja mediatekniikan koulutusohjelmien volyymin kasvua heijastaa myös niiden opiskelijoiden kokonaismäärän kasvu (kuviot 4.3 ja 4.4)

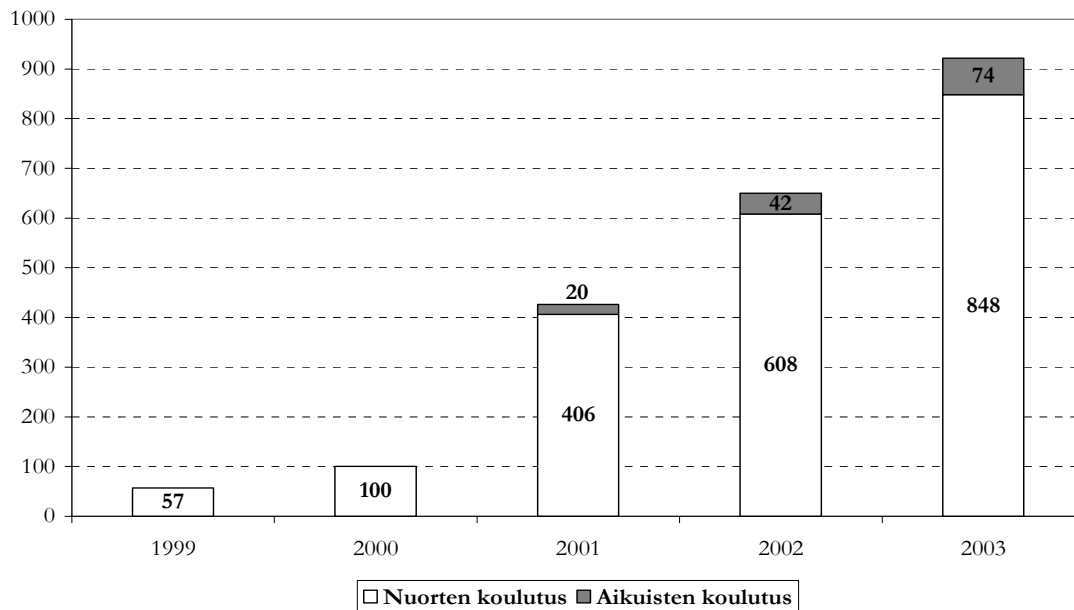
³⁹ Opetusministeriö AMKOTA 8.1.2004

⁴⁰ Opetusministeriö AMKOTA 11.10.2004

Kuvio 4.3
Opiskelijamäärät viestinnän koulutusohjelmassa vuosina 1998-2003⁴¹

Kuvio 4.4
Opiskelijamäärät mediatekniikan koulutusohjelmassa vuosina 1999-2003⁴²

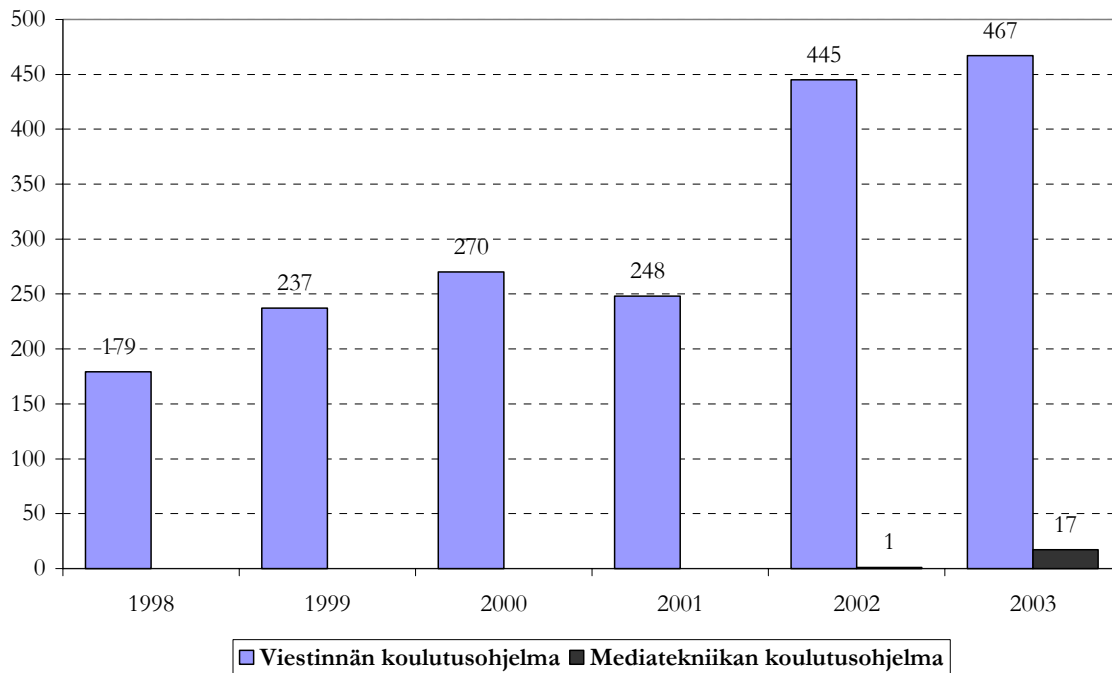
⁴¹ Opetusministeriö AMKOTA 8.1.2004

⁴² Opetusministeriö AMKOTA 10.11.2004.

Viestinnän koulutusohjelmasta suoritettujen tutkintojen määrä lähes kolminkertaistui vuosina 1998-2003. Mediatekniikan koulutusohjelma ei ole toistaiseksi valmistunut montaa insinööriä (AMK).

Kuvio 4.5

Viestinnän koulutusohjelmasta ja mediatekniikan koulutusohjelmasta suoritettut tutkinnot vuosina 1998-2003⁴³

⁴³ Viestinnän ko. tiedot AMKOTA 26.1.2004. Mediatekniikan ko. tiedot AMKOTA 10.11.2004.

5. VIESTINTÄTIETEIDEN KOULUTUS YLIOPISTOISSA

Yliopistojen viestintäalan koulutus voidaan jakaa toimittajakoulutukseen ja muuhun viestinnän koulutukseen. Suomessa on tällä hetkellä neljä toimittajakoulutusväylää, joista kaksi on suomenkielisiä ja kaksi ruotsinkielisiä. Suomenkielistä toimittajakoulutusta annetaan Tampereen yliopistossa ja Jyväskylän yliopistossa. Ruotsiksi journalistiikkaa voi opiskella sekä Svenska Social och Kommunalhögskolanissa että Åbo Akademin Vaasan yksikössä. Tiedottajaksi ja viestinnän asiantuntijaksi voi opiskella ensisijaisesti Helsingin ja Jyväskylän yliopistoissa.⁴⁴ Laaja-alaisia viestinnän asiantuntijoita valmistuu myös Turun yliopiston mediatutkimuksen oppiaineesta ja Vaasan yliopiston viestintätieteiden laitokselta. Tiedon haun, hankinnan ja hallinnan ammattilaiseksi, informaattikoksi tai kirjastoalan asiantuntijaksi, voi opiskella kolmessa yliopistossa: Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksella, Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksella ja Åbo Akademiassa. Taiteen ja viestinnän ammattilaisia koulutetaan Lapin yliopiston mediatieteen yksikössä ja Taideteollisessa korkeakoulussa.⁴⁵ Näiden oppiaineiden rinnalle on viime vuosikymmenen aikana syntynyt sekä kertaluonteisia että myös pidempiaikaisia maisteriohjelmia.

Tähän selvitykseen valittiin yliopistokoulutuksesta mukaan ne oppiaineet, joissa annetaan pääainetasoista journalistiikan, joukkoviestinnän ja informaatiotutkimuksen opetusta ml. valokuva, elokuva, graafinen suunnittelu sekä audiovisuaalinen mediakulttuuri. Poikkeuksena mukaan otettiin myös Åbo Akademin journalistikoulutuksen sivuainekokonaisuus. Mukana olevien oppiaineiden lisäksi myös monissa muissa yliopistojen oppiaineissa tarjotaan journalistiikkaan tai viestintään liittyvää opetusta, mutta nämä opinnot jäävät tämän kartoituksen ulkopuolelle. Taulukoissa 5.1. ja 5.2 on tutkimuksessa mukana oleva koulutus ja aloituspaikat vuosina 1998-2003.

⁴⁴ Helsingin kauppakorkeakoulussa on mahdollisuus yhdistää viestinnän ja kauppatieteellisen alan asiantuntemus ja opiskella pääaineena suomen kieltä ja viestintää.

⁴⁵ <http://www.uta.fi/viesverk/opiskelu/index.html> (Luettu 8.10.2004)

Taulukko 5.1
Yliopistokoulutuksesta mukana oleva koulutus⁴⁶

Yliopisto	Tiedekunta	Laitos	Oppiaine / koulutusohjelma
Helsingin yliopisto	<i>Valtiotieteellinen tdk</i>	Viestinnän laitos	Viestintä
Helsingin yliopisto, Svenska social- och kommunalhögskolan	<i>Valtiotieteellinen tdk</i>		Journalistik
Jyväskylän yliopisto	<i>Humanistinen tdk</i>	Viestintätieteiden laitos	Journalistiikka
			Puheviestintä
			Yhteisöviestintä
			Kulttuurienvälinen viestintä
Lapin yliopisto	<i>Taiteiden tdk</i>	Median yksikkö	Audiovisuaalinen mediakulttuuri
			Graafinen suunnittelu
Oulun yliopisto	<i>Humanistinen tdk</i>	Suomen kielen, informaatiotutkimuksen ja logopedian laitos	Informaatiotutkimus
		Saksan, ranskan ja pohjoismaisten kielten laitos	Kansainvälinen yritysviestintä
Taideteollinen korkeakoulu		Elokuva- ja lavastustaitteen osasto	Elokuvataide
		Medialaboratorio	Uusi media
		Visuaalisen kulttuurin osasto	Graafinen suunnittelu
			Valokuvataide
Tampereen yliopisto	<i>Informaatiotieteiden tdk</i>	Informaatiotutkimuksen laitos	Informaatiotutkimus
	<i>Yhteiskuntatieteellinen tdk</i>	Tiedotusopin laitos	Tiedotusoppi, journalistiikka Tiedotusoppi, yleinen linja
Turun yliopisto	<i>Humanistinen tdk</i>	Taiteiden tutkimuksen laitos	Mediatutkimus
Vaasan yliopisto	<i>Humanistinen tdk</i>	Viestintätieteiden laitos	Viestintätieteet
Åbo Akademi	<i>Samhälls- och Vårdvetenskapliga fakulteten</i>	Media City + Samhällsvetenskapliga institutionen (SI)	Journalistutbildningen (biämne, 38 ov)

⁴⁶ <http://www.uta.fi/viesverk/perus/jasenyksikot.html> (Luettu 11.10.2004)

Taulukko 5.2

Yliopistojen aloituspaikkamäärät viestintätieteiden koulutuksessa vuosina 1998-2003⁴⁷

Yliopisto ja oppiaine	1998	1999	2000	2001	2002	2003
HY, Viestintä	30	30	34	30	30	30
HY/ SSKH, Journalistik	20	20	20	20	20	..
JY, Journalistiikka	22	22	18	18	18	22
JY, Puheviestintä	18	18	18	15	18	18
JY, Yhteisöviestintä*	15	15	15	10	20	20
LaY, AV-mediakulttuuri**	12	16	20	16	16	22
LaY, AV-mediakulttuuri, graafinen suunnittelu	16	12	12	12	12	12
LaY, AV-mediakulttuuri, videoilmaisu	6	6	6	6	6	..
LaY, Mediapainotteinen luokanopettajan ko	16	17	16	16
OY, Informaatiotutkimus	15	15	15	15	15	15
OY, Kansainvälinen yritysviestintä	12	12	12	12	20	20
Taik, Elokuvataide	13	17	20	21	21	16
Taik, Graafinen suunnittelu	16	50	16	16	16	16
Taik, Uudet mediat	10	20
Taik, Valokuvataide	15	10	8	10	10	10
TaY, Informaatiotutkimus	39	42	48	45	45	45
TaY, Tiedotusoppi***	35	35	45	39	39	45
TY, Mediatutkimus****	10	10	15	15	15	15
VY, Viestintätieteet	45	45	45	45	45	45
Yhteensä	365	412	367	345	382	367

* Yhteisöviestinnän erikoishaun sisäanotto on mukana aloituspaikkamäärissä. Erikoishaun kautta otettiin sisään vuonna 2002 10 opiskelijaa ja vuonna 2003 10 opiskelijaa.

** v. 2001-2002 Digitaalisen median sv

*** v. 2003 sis. 6 ap Tiedotusoppi, kuvajournalismin linja

**** v. 1998-1999 Elokuva- ja televisiotiede

Yliopistojen toimittajakoulutuksella ja valokuvaan, elokuvaan, mediakulttuuriin, informaatiotutkimukseen jne. suuntautuvilla viestinnän oppiaineilla on olemassa suhteellisen vakiintuneet tutkintorakenteet suhteessa alan ammattikenttään ja tutkimukseen. Sen sijaan kaikkien maisteriohjelmien osalta tilanne ei ole yhtä selkeä.⁴⁸ Viestintätieteiden yliopistoverkosto selvitti vuonna 2002 ja alkuvuodesta 2004 viestintätieteiden alan maisteriohjelmatarjontaa. Seuraavassa esitetään ko. selvityksiin pohjautuen viestintäalan maisteriohjelmat, jotka ovat käynnissä vuosina 2003-2005.⁴⁹

⁴⁷ Tilastokeskus, SVT Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt. Åbo Akademin sivuaineen aloituspaikkoja ei ole esitetty taulukossa.

⁴⁸ Viestintätieteiden valtakunnallinen yliopistoverkosto, 2002

⁴⁹ Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Raportti viestintätieteiden alan maisteriohjelmista lukuvuonna 2003-2004. 30.1 2004 (julkaisematon)

Viestintätieteiden alan maisteriohjelmat yliopistoissa vuosina 2003-2005:

1. HY, Palmenia Lahti, Verkkoviestinnän muuntokoulutusohjelma, Wermu (2002-)
2. HY, Informaatiotutkimuksen maisteriohjelma (2005-)
3. JY, Masters in Intercultural Communication, viestintätieteiden laitos (1997-)
4. JY, The European Masters in Intercultural Communication, viestintätieteiden laitos (2001-)
5. LaY, Graphic Management –maisteriohjelma GRAMA, median yksikkö (2002-)
6. LaY, Multimedian maisteriohjelma, median yksikkö (2001-)
7. LaY, Media- ja suunnitteluteknologian maisteriohjelma, median yksikkö (1998-)
8. OY, Mediatuottajan maisteriohjelma METKA, taideaineiden ja antropologian laitos (2002-)
9. OY, Tiedeviestinnän maisteriohjelma, historian laitos (2003-)
10. TaY, Tietoverkkojen maisteriohjelma TIVEMA, tiedotusopin laitos (1997-)
11. TaY, Uusmedian journalismin maisteriohjelma, tiedotusopin laitos (2002-)
12. TaY, Mediakulttuurin maisteriohjelma, taideaineiden laitos (2002-)
13. TaY, Master's Programme on Information Society, International School of Social Sciences (2002-)
14. TaY&Taik&JY, Elektronisen kuvajournalismin maisteriohjelma EKJ, (1997-)
15. TaY, Visuaalisen journalismin maisteriohjelma (2004-)
16. Taik, MA In New Media, Medialaboratorio (1994-)
17. Taik/Pori, Visuaalisen kulttuurin maisteriohjelma (2004-)

Yliopistoissa toteutetaan siis tällä hetkellä yhteensä lähes 20 erilaista viestintätieteiden alaan kuuluvaa maisteriohjelmaa. Näiden lisäksi myös teknillisissä yliopistoissa ja teknillisissä tiedekunnissa on käynnissä maisteriohjelmaa, jotka liittyvät läheisesti viestintäalaan. Näistä teknillisten yliopistojen maisteriohjelmaista voidaan mainita ainakin seuraavat:

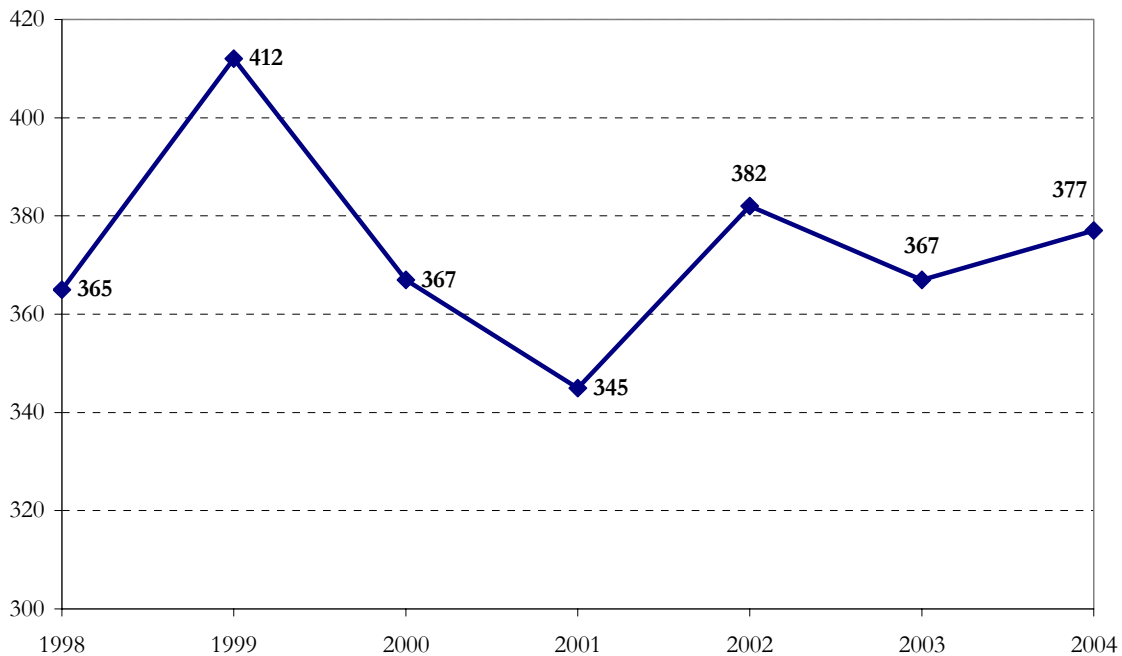
1. LTKK, Mobiilipalveluiden maisteriohjelma (2003)
2. OY, Digitaalisen median maisteriohjelma (2001-2004)
3. OY, Ohjelmistotuotannon maisteriohjelma (2002-2005)
4. OY, Mobiilipalveluiden maisteriohjelma (2003-2006)
5. TaY, MSc Programme in Interactive technology/ Vuorovaikutteinen teknologia, TaY (2003-2004)

5.1 Viestintäalan yliopistokoulutuksen volyyymi

Sekä journalisti- että muun viestintätieteiden koulutuksen aloituspaikkojen lukumäärä on pysynyt suunnilleen ennallaan vuosina 1998-2004, sillä aloituspaikkamäärä kasvoi tuolla ajanjaksolla ainoastaan kolme prosenttia.

Kuvio 5.1

Yliopistojen aloituspaikat viestintätieteiden koulutukseen vuosina 1998-2004⁵⁰

Myös viestintätieteiden koulutukseen hakeneiden määrä on viimeisen kuuden vuoden aikana pysynyt suhteellisen vakaana. Vuosina 1998-2003 jokaista viestintäalan aloituspaikkaa kohti on ollut 13-14 hakijaa.

Viestintäalan maisteriohjelmiin hakeneiden määrä on sen sijaan vaihdellut huomattavasti viimeisen kuuden vuoden aikana johtuen maisteriohjelmien tarjonnassa tapahtuneista heilahteluista. Koulutukseen hyväksytyjen ja aloittaneiden määrä kasvoi vuosina 1999-2001. Vuoden 2001 jälkeen maisteriohjelmiin hyväksytyjen ja aloittaneiden määrä laski samalla kun koulutukseen hakeneiden määrä jatkoi kasvua.

⁵⁰ Tilastokeskus, SVT Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt

Taulukko 5.3

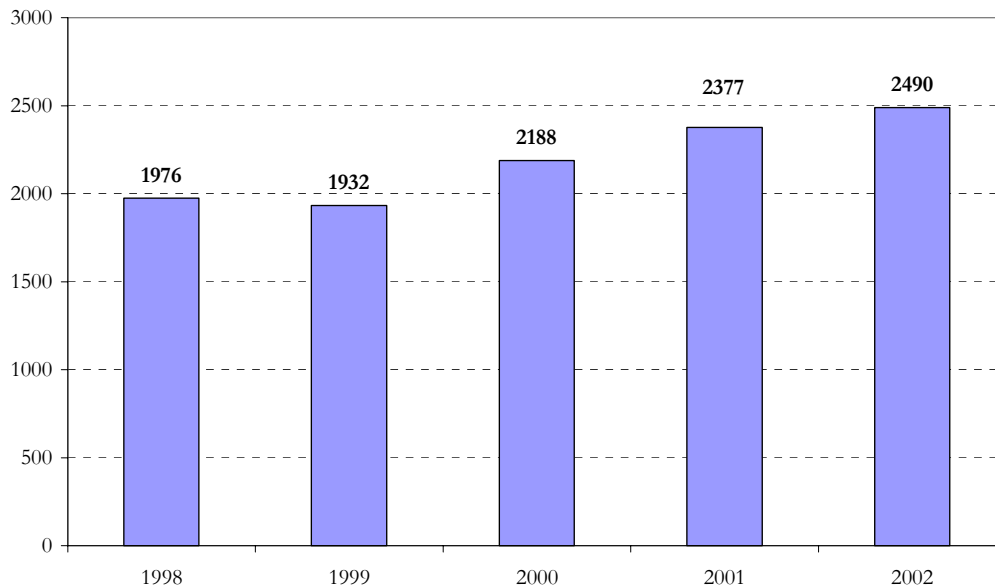
Yliopistojen viestintätieteiden koulutukseen ja maisteriohjelmiin hakeneet, hyväksytyt ja koulutuksessa aloittaneet vuosina 1998-2003⁵¹

<i>Yliopisto</i>	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Hakeneet	4.576	4.868	4.618	4.704	4.695	4.878
Hyväksytyt	400	439	398	407	453	429
Aloittaneet			378	360	394	384
<i>Maisteriohjelmat</i>						
Hakeneet / maisteriohjelmat	36	278	398	335	426	608
Hyväksytyt / maisteriohjelmat	11	76	130	138	131	44
Aloittaneet / maisteriohjelmat	11	64	112	127	115	41

Viestintäalan yliopisto-opiskelijoiden kokonaismäärä on kasvanut hitaasti uuden vuosittu-hannen alussa. Suoritettujen viestintäalan yliopistotutkintojen määrä kasvoi myös hieman vuodesta 1998 vuoteen 2003.

Kuvio 5.2

Opiskelijamäärät yliopistojen viestintätieteissä vuosina 1998-2003⁵²

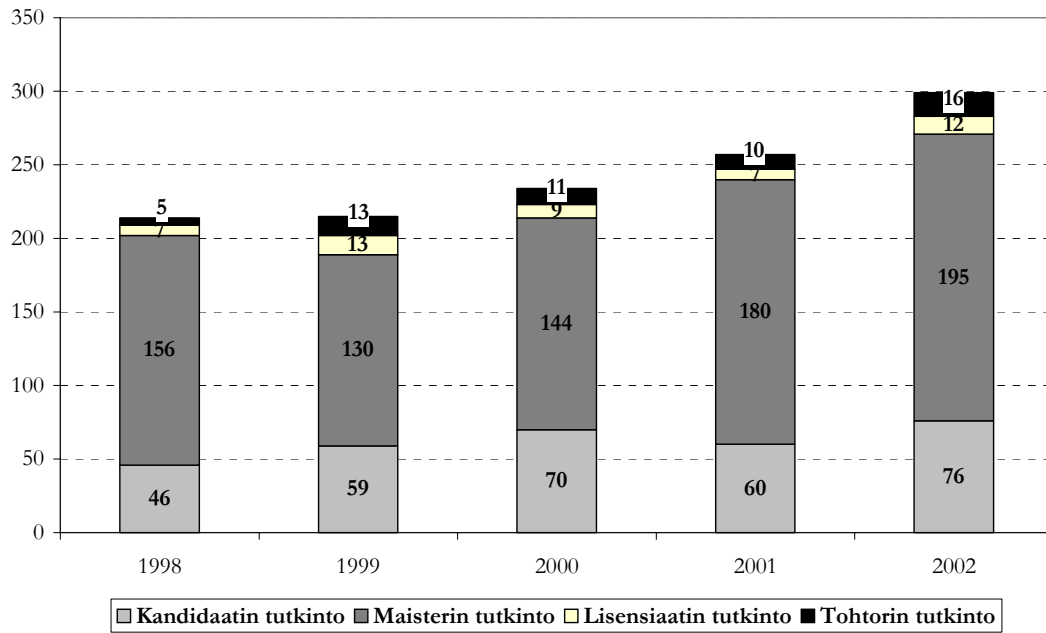

⁵¹ Yliopistojen tiedot Tilastokeskus, SVT Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt. Maisteriohjelmien tiedot HAREK-rekisteri 27.2.2004

⁵² Tilastokeskus, SVT, Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt

Kuvio 5.3

Viestintätieteiden suoritettut tutkinnot vuosina 1998-2003⁵³

⁵³ Tilastokeskus, SVT, Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksyt

LÄHTEET

- Autio, V., Hanhijoki, I., Katajisto, J., Kimari, M., Koski, L., Lehtinen, J., Montén, S., Taipale, U. & Vasara, A. (1999) *Ammatillinen koulutus 2010. Työvoiman tarve vuonna 2010 ja ammatillisen koulutuksen mitoitus*. Opetushallitus. Helsinki.
- Hanhijoki, I., Kantola, S., Karikorpi, M., Katajisto, J., Kimari, M. & Savioja, H. (2004) *Koulutus ja työvoiman kysyntä 2015. Valtakunnallisia ja alueellisia laskelmia*. Opetushallitus, Helsinki.
- Hansén, A-M. (2000) *Tulevaisuuden tekijät – Viestintäalan kehitystrendit, ammatit, osaamisvaateet ja työvoimatarve 2000-luvun kynnyksellä*. Turun kauppakorkeakoulu. Yritystoiminnan tutkimus- ja koulutuskeskus, Mediaryhmä. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.
- Himananen, P. (2004) *Välittävä, kannustava ja luova Suomi – katsaus tietoyhteiskuntamme syviin haasteisiin*. Tulevaisuusvaliokunta, Teknologian arviointeja 18. Eduskunnan kanslian julkaisu 4/2004. Helsinki.
- Karhunen, P. (2004) *Kuvan ja median koulutuksesta työelämään – Kyselytutkimus ammatillisen tutkinnon suorittaneista*. Tilastotietoa taiteesta N: O 33. Taiteen keskuustoimikunta. Helsinki.
- Karhunen, P. & Niininen, M. (2003) *Taidealan ammattikoulutus –esiselvitys*. Työpapereita 41. Taiteen keskuustoimikunta, Tutkimusyksikkö. Helsinki.
- Katajisto, J. & Lehtinen, J. (2001) *Selvitys graafisen alan ja viestintäalan ammatillisen peruskoulutuksen määrällisestä tarpeesta*. Opetushallitus. Helsinki.
- Kupari, E. (2002) *Odotuksen tuntua*. Medo-projektin loppuraportti. Helian julkaisusarja A:5. Oy Edita Ab. Helsinki.
- Lampinen, O. (1998) *Suomen koulutusjärjestelmän kehitys*. Tammer-Paino. Tampere.
- Niininen, M. (2003) *Tilastotietoa taidealan ammatillisesta koulutuksesta ja työllisyydestä*. Taiteen keskuustoimikunnan tutkimusyksikkö. Helsinki.
- Opetushallitus (2004) *Ammattikorkeakoulujen valintaopas 2004*.
- Opetushallitus, Koulutusnetti
- Opetushallitus, OPTI-tietokanta
- Opetushallitus, HAREK-rekisteri (27.2. 2004)
- Opetusministeriö, AMKOTA-tietokanta
- Opetusministeriö. KOTA-tietokanta
- Suomen yritykset. Tilastokeskus, SVT. 2003.
- Stenvall, S. (2001) *Sisällöntuotantoalan osaamistarveskenaario 2005-2010*. Turun kauppakorkeakoulu. tutkimus- ja koulutuskeskus. Mediaryhmä.
- Stenvall-Virtanen, S. (2004) *Viestinnän koulutusohjelmat ammattikorkeakouluissa – Koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehdot, nykytilanne ja resurssit*. Turun kauppakorkeakoulu. Yritystoiminnan tutkimus- ja koulutuskeskus. Mediaryhmä (http://www.cult.tpu.fi/lehdistotiedotteet/VIESTINNAN_KO_AMK_RAPORTTI_UUSI.pdf)
- Tilastokeskus, SVT *Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt*.
- Viestintätieteiden valtakunnallinen yliopistoverkosto 2002*, Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusväylät journalismin ja joukkoviestinnän alalla. Marraskuu 2002 (<http://www.uta.fi/viesverk/perus/arkisto/selvitys.pdf>)
- Viestintätieteiden valtakunnallinen yliopistoverkosto 2004*, Raportti viestintätieteiden alan maisteriohjelmista luvulla 2003-2004. 31.1. 2004 (julkaisematon).
- Widenius, M. (2004) *Liikaa viestinnän osaajia?* (<http://www.token.fi/kever/kever.nsf/0/79103b5c5d2a94fbc2256f1d005387c7?OpenDocument> Luettu 11.11.04)

Wilenius, M. (2004) *Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana*. Sitra 266. Edita Publishing Oy, Helsinki.

LIITTEET

Liitetaulukko 1

Viestintä- ja graafisen alan koulutuksen suuntautumisvaihtoehdot toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa (nuoret ja aikuiset) vuonna 2004⁵⁴

OPPILAITOS	Koulutus	Suuntautumisvaihtoehdot
Adulta Oy, Radio- ja tv-opisto ARTO	AV	Kuvankäsittely, graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, multimediailmaisu, multimediatekniikka, multimediatuotanto, tuotannonhallinta
AEL	--	Kurssimuotoista aikuiskoulutusta
Amiedu	AV	Kuvankäsittely, multimediailmaisu, multimediatekniikka, multimediatuotanto, tuotantotalous ja yrittäjyys
Borgå hantvers- och konstindustriskole	KI	Graafinen suunnittelu, kuva- ja mediataide/veistostaide
Espoon tekniikan alan oppilaitos	AV PV	AV: animaatio, multimediatekniikka, radio, tv, valaisu, valokuvaus, ääni PV: ulkoasuntoteuttajan ja painotekniikan koulutusohjelmat
Helsingin tekniikan alan oppilaitos	AV PV	AV: elokuva, multimedia, tv, valokuvaus, kuvankäsittely, video, ääni PV: ulkoasuntoteuttajan ja painotekniikan koulutusohjelmat
Hyvinkään taidekoulu	KI	Kuva- ja mediataide
Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskus	KI	Graafinen suunnittelu
Järvenpään ammattioppilaitos	AV	Multimedia
Keskuspuiston ammattiopisto	AV	Valokuvat tuotanto, kuvanvalmistus, kuvankäsittely, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, multimediatekniikka, multimediailmaisu
Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus	AV	Kuvankäsittely, multimediailmaisu ja multimediatekniikka. Lisäksi työssäoppimisessa: video-, televisio- ja elokuvailmaisu, video-, televisio- ja elokuvatyo, ääni-ilmaisu, valokuvat tuotanto, valoilmaisu, graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän ilmaisu tekniikka ja tuotanto, tuotannonhallinta, tuotannon talous ja yrittäjyys
Merikosken ammatillinen koulutuskeskus (Hki)	AV	TV- ja videotyö sekä multimedia ja verkkoviestintä
Porvoon ammattiopisto	PV	Ulkoasuntoteuttajan ja painotekniikan koulutusohjelmat
Tuusulanjärven ammattiopisto	KI	Graafinen suunnittelu, kuva- ja mediataide, valokuvaus
Vantaan ammatillinen koulutuskeskus	KI	Graafinen suunnittelu
Yrkesinstitut Practicum	AV	Graafinen suunnittelu, multimedia, valokuvaus, videokuvaus

⁵⁴ Tiedot ovat hankkeen puitteissa tehdystä alkutilakyselystä, oppilaitosten kotisivuilta ja Opetushallituksen Koulutusnetistä 1.9.2004. Tietoja on täydentänyt hankkeen tutkimusapulainen Anne Rask, marraskuussa 2004. AV = av- viestinnän pt, KI = kuvallisen ilmaisuuden pt ja PV = painoviestinnän pt

OPPILAITOS	Koulutus	Suuntautumisvaihtoehdot
Forssan ammatti-instituutti	AV	Graafinen viestintä, multimediatuotanto, tv- ja elokuvatyö, video
Heinola-instituutti	AV	Videotyö
Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	KI	Graafinen suunnittelu
Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	AV	Graafinen viestintä
Loimaan ammatti-instituutti	AV	Multimediatekniikka, multimediaisuus ja multimediatuotanto
Paasikivi-opisto	AV	Valokuvaus, graafinen viestintä, tapahtumatuotanto
Pirkanmaan taitokeskus	AV KI	AV: Graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, tuotannon hallinta KI: valokuvaus (koulutus alkaa tammikuussa 2005)
Riihimäen ammattioppilaitos	AV	Multimediaisuus, multimediatekniikka, multimediatuotanto, 3D-animaatio
Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	AV KI	AV: videoala, animaatio KI: graafinen viestintä
Tampereen ammattiopisto	AV PV	AV: multimedia, video-, tv- ja elokuvatyö, äänityö PV: painotekniikan koulutusohjelma ja ulkoasuntoteuttajan koulutusohjelma
Turun ammatti-instituutti	PV	Painotekniikan koulutusohjelma ja ulkoasuntoteuttajan koulutusohjelma.
Etelä-Karjalan ammattiopisto	KI	Maalaustaide, graafinen suunnittelu
Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	AV KI	AV: graafinen viestintä, multimediaisuus KI: kuva- ja mediataide
Jurvan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	KI	Graafinen suunnittelu
Jyväskylän ammattiopisto, tekniikan oppilaitos	AV PV	AV: graafinen viestintä, multimedia ja verkkoviestintä, tv- ja videotyö PV: Painotekniikan koulutusohjelma, ulkoasun toteuttajan koulutusohjelma
Jyväskylän aikuisopisto/Harju	AV	Multimediaisuus, multimediatekniikka, multimediatuotanto, graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, valokuvatuotanto, kuvankäsittely, tuotannonhallinta, tuotantotalous ja yrittäjyys, tapahtumatuotannon tekniikka, valaisutekniikka
Keski-Pohjanmaan aikuisopisto	AV	Video-, televisio- ja elokuvailmaisuus, video-, televisio- ja elokuvatekniikka, video-, televisio- ja elokuvatuotanto, ääni-ilmaisu, äänitekniikka, äänityö, valokuvatuotanto, kuvanvalmistus, kuvankäsittely, valoilmaisuus, valaisutekniikka, valaisutyö, multimediaisuus, multimediatekniikka, multimediatuotanto, graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, tuotannonhallinta, tuotantotalous ja yrittäjyys, tapahtumatuotannon tekniikka
Keski-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	KI	Valokuvaus

OPPILAITOS	Koulutus	Suuntautumisvaihtoehdot
Mikkelin ammattiopisto (Otavan opisto)	AV	Multimedia, graafinen viestintä
Pohjois-Karjalan ammattiopisto -- Joensuu -- Outokumpu	AV KI AV	AV-Joensuu: valokuvaus ja kuvankäsittely KI-Joensuu: kuva- ja mediataide AV-Outokumpu: teatteri- ja esitystekniikka, graafinen suunnittelu, radio- ja tv-työ, äänituotanto
Suupohjan ammatti-instituutti	AV	Multimediatekniikka ja –tuotanto, WWW-ympäristö ja –työt, CD-ROM-tuotanto, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, tuotantotalous ja yrittäjyys.
Svenska yrkesinstitutet, utbildningsområdet kultur	KI	Kuvataidepainotteinen, suuntautumisena maalaus tai taidegrafiikka
Vaasan ammattiopisto	AV	Graafisen viestinnän ilmaisu, multimedia-ilmaisu, multimediatuotanto, video- televisio ja elokuvatyö
Varkauden ammatti-instituutti	AV	Multimedia-ilmaisu, graafisen viestinnän ilmaisu, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, tuotantotalous ja yrittäjyys
Ylä-Savon ammattiopisto	AV	Av- viestinnän koulutusohjelma
Ylivieskan seudun ammattiopisto	AV	Tuotannonhallinta, graafisen viestinnän tekniikka ja tuotanto, graafisen viestinnän ilmaisu, äänityö, ääni-ilmaisu
Haapaveden opisto	AV	Video-, televisio- ja elokuvailmaisu, video-, televisio- ja elokuvatekniikka, video-, televisio- ja elokuvatyö, multimediatekniikka, multimediatuotanto, multimedia-ilmaisu, ohjelmointi.
Kainuun ammattiopisto	AV	Graafinen viestintä, multimedia
Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	AV KI	AV: multimedia KI: graafinen suunnittelu, kuva- ja mediataide/taidegrafiikka, uusi kuva- ja mediataide/animaatio
Länsi-Lapin ammatti-instituutti	AV KI	AV: radio- ja tv-työ, valaisu, multimedia, video, ääni KI: uusi kuva- ja mediataide
Merikosken ammatillinen koulutuskeskus (Oulu)	AV	Ääni- ja valotyö, TV- ja videotyö sekä multimedia ja verkkoviestintä
Oulun kulttuurin ja tekniikan oppilaitos	AV	Video-, televisio- ja elokuvailmaisu, video-, televisio- ja elokuvatekniikka, video-, televisio- ja elokuvatyö
Piippolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	AV	Graafinen ilmaisu, kuvan käsittely, multimedia-ilmaisu, tuotannon hallinta, verkko-ohjelmointi, elokuva-, video- ja televisioilmaisu

Liitetaulukko 2

Medianomikoulutuksen suuntautumisvaihtoehdot AMK:tain vuonna 2004⁵⁵

Suuntautumis-vaihtoehto	ARCADA	DIAK	EVTEK	STADIA	HELIA	JYPOLY	KTAMK	KLAAKSON	LAHDEN	LAUREA	OAMK ⁵⁶	PIRAMK	PKARJALA	SAVONIA	SAMK ⁵⁷	SYH	TAMK	TURKUAMK
Animaatio, 3D ja animaatio			X							X								X
AV-mediatautanto	X			X														
AV-viestintä, -ilmaisu ja tuotanto, -media						X	X											
Copywriter			X															
Design Management			X															
Digital Arts																		X
Digital Design										X								
Digitaalinen ääni ja kaupallinen musiikki												X						
Elokuva-, TV- & videotuotanto, -ilmaisu	X								X							X		X
Graafinen suunnittelu			X					X	X					X				
Journalismi, monimediaoimittaja		X			X					X								
Kulttuurituottaminen				X														
Kuvallinen viestintä, -ilmaisu										X		X						
Kuvaus																		X
Käsikirjoittaminen													X					
Leikkaus																		X
Mainonnan suunnittelu																		X
Mediatuottaminen, -tuotanto ⁵⁸							X				X						X	X
Monimediajournalismi							X											
Multimedia tuotanto	X								X									
Multimedia ja verkkoilmaisu													X					
Projektiosaaminen						X												X
Radio- ja televisioilmaisu				X														
Rich Media												X						
Uusmedia						X												
Valoilmaisu													X					X
Valokuvaus									X							X		X
Verkkoviestintä, -media, -tuotanto, -kauppa				X		X		X		X								
Viestintäkasvattaja / Mediakasvatus		X				X												
Visuaalinen suunnittelu						X									X			X
Vuorovaikutteisuuden suunnittelu															X			X
Yhteisöviestintä								X										
Ääni, ääni-ilmaisu												X	X					X

⁵⁵Perustuu AMK:den omiin tietoihin (tammi- ja syyskuussa tehdyt 2004 kyselyt) sekä Opetushallitus, Ammattikorkeakoulujen valintaopas 2004.

⁵⁶ Kuvallisen viestinnän erikoistumisvaihtoehto vaihtuu vuosittain

⁵⁷ Vuodesta 2005 seuraavat suuntautumisvaihtoehdot: vuorovaikutteinen media ja visuaalinen viestintä

⁵⁸ Sisältää myös monimedia tuottaminen suuntautumisvaihtoehdon.

Liitetaulukko 3

Mediatekniikan koulutuksen suuntautumisvaihtoehdot AMK:tain vuonna 2004⁵⁹

Suuntautumisvaihtoehto	ARCADA*	EYTEK	HÄMEEN AMK**	JYPOLY	KESKI- POHJANMAAN	LAHDEN
3D-mallintaminen				X		
Audivisual Technology		X				
Datacommunication		X				
Digitaalinen media		X	X			
Graafinen tekniikka		X				
Markkinointi yritysten menestystekijänä				X		
Mediatuotanto					X	
Mediaverkot					X	
Mobile Applications		X				
Network Publishing		X				
New Media Business		X				
Ohjaus ja käsikirjoitus	X					
Ohjelmointi	X					
Peliohjelmointi				X		
Pre-Press -tekniikka				X		
Technology Business in Europe		X				
Tekninen visualisointi						X
Telekommunikaatio	X					
Tietokannat				X		
Tuottaminen	X					
TV ja video	X					
Yritysten verkkotekniikka				X		
Valo ja akustiikka	X					
Valotuotanto/ tekniikka	X					
Webbitekniikka	X					

*) Ei suuntautumisvaihtoehtoja. Mahdollisuus valita ammatillisia erikoisopistoja, joita tulee valita min. 20 ov:n verran.

***) Ei suuntautumisvaihtoehtoja. Koulutusohjelmassa keskitytään erityisesti digitaaliseen mediaan ja erityisesti sen sisällöntuotannossa tarvittavaan tekniikkaan.

⁵⁹Perustuu AMK:jen omiin tietoihin.

Liitetaulukko 4

Viestintä- ja graafisen alan näyttötutkintoon tähtäävän aikuiskoulutus oppilaitoksittain vuonna 2004⁶⁰

	Av- viestinnän perustutkinto	Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	Av- viestinnän ammattitutkinto	Valokuvaajan ammattitutkinto	Av- viestinnän erikoisammattitutkinto	Valokuvaajan erikoisammattitutkinto	Painoviestinnän perustutkinto	Painopin- nanvalmistajan ammattitutkinto	Sivunvalmistajamestarin ammattitutkinto
Adulta oy, Adultan radio- ja televisio-opisto	X		X		X				
AEL			X				X	X	X
Amiedu	X		X						
Forssan ammatillinen AKK			X						
Helsingin AMK			X						
Helsingin tekniikan alan oppilaitos				X			X	X	
Invalidiiton Järvenpään koulutuskeskus		X							
Jyväskylän aikuisopisto	X		X	X					
Keski-Pohjanmaan aikuisopisto	X		X						
Länsi-Lapin ammatti-instituutti	X		X						
Otavan opisto			X						
Pohjois-Karjalan aikuisopisto			X						
Raahen ammatillinen AKK			X		X				
Rastor College (oy Rastor Tietomies Ab)			X						
Savon aikuisopisto			X						
Tampereen aikuiskoulutuskeskus			X						
Tampereen AMK			X		X				
Tampereen ammattiopisto							X		
Turun ammatillinen aikuiskoulutuskeskus			X						
Turun ammatti-instituutti								X	
Turun kristillinen opisto			X						
Tuusulanjärven ammattiopisto		X							

⁶⁰ Opetushallitus, Koulutusnetti 1.9.2004.